

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P893

[Total No. of Pages : 4

[4863] - 101

F.Y. B.Com.

FUNCTIONAL ENGLISH

Texts Prescribed : Reflections - I

Edited by - P. Bhaskaran Nair

Geetha Rajeevan

G. Radhakrishna Pillai

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 60

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any two of the following in about 100 words:

[12]

- a) How did the teachers in school decide to handle Wasserkopf's request for an examination? Why didn't they want him to fail?
- b) Which are the two topics that are quite unwelcome in social discussions, according to Mark McCormack?
- c) Where according to Rabindranath Tagore can God be found?
- d) Why did Sigaev lie to the Shopkeeper about wanting to buy a revolver?

Q2) Answer any two of the following in about 100 words:

[12]

- a) What do you think is the Central theme of Two Gentlemen of Verona? Support your answer with details from the story.
- b) In what way does the personal tragedy of the Director represent the destruction caused by the tsunami?

P.T.O.

- c) What are the fears and doubts in the mind of the mother, Margaret about her lost son?
- d) How did the Quick Man suspect every trick of the conjurer?

Q3) Attempt any two of the following:

[12]

- a) Write a paragraph on Common Man and General Elections.
- b) Write a letter of condolence to your friend who has lost a relative.
- c) Write an essay on “Celebration of Various Days in College”.
- d) You and your sister want to attend a dance workshop. Write a dialogue between the two of you.

Q4) Do as Directed (Any Six):

[12]

- a) Give short forms of the following words.
 - i) Mathematics.
 - ii) Professor.
- b) Use the following idioms in your own sentences as to bring out their meanings.
 - i) at heart
 - ii) behind one’s back
- c) Make one word each using the following prefixes.
 - i) in _____
 - ii) pre _____

- d) Give Synonyms for the following words.
- i) sorrow
 - ii) hate
- e) Give verb forms of the following words.
- i) congratulation
 - ii) multiplication
- f) Make adjectives.
- i) luck
 - ii) romance
- g) Give full forms of the following.
- i) U.P.S.C.
 - ii) V.I.P.
- h) Fill in the blanks using suitable words given in the bracket and rewrite.
- i) You are expecting something good to happens therefore you are ----- (Optimistic/Pessimistic).
 - ii) They have decided to include all students from class four —— Rahul (accept/except).
 - iii) Construct a meaningful sentence using the following words in any order
next superpower, India, become, is going to.

Q5) Do as directed (Any Six):

[12]

- a) Though Meena came late for the party, _____
(Complete the sentence appropriately)
- b) Rakesh has completed his homework
(Change the voice).
- c) You will not open the box.
(Change into an imperative sentence)
- d) Have you got the book -----
(Complete the sentence using a suitable relative clause)
- e) Rekha said to Prakash “I am very busy now”.
(Change the sentence into indirect speech)
- f) She is really very beautiful.
(Add a question tag)
- g) I received his message ----- eight O clock ----- the morning.
(Rewrite the sentence using appropriate prepositions)
- h) What does prabha want from ramesh
(Punctuate the sentence and rewrite)
- i) Radha is very smart. She got the job very easily.
(Combine the sentences using “being” and rewrite)

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P894

[Total No. of Pages : 8

[4863] - 102
F.Y. B.Com.
FINANCIAL ACCOUNTING
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Use of calculator is allowed.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any Five): **[5]**

- a) Maximum Loss Method is also known as _____ Method.
 - i) Notional Loss
 - ii) Proportionate Capital
 - iii) Surplus Capital
- b) The Institute of Chartered Accountants of India constituted the Accounting Standard Board in _____.
 - i) 1957
 - ii) 1977
 - iii) 1959
- c) The amount paid on the date of agreement of Hire Purchase is called as _____.
 - i) Down Payment
 - ii) Cash Price
 - iii) Hire Purchase Price

P.T.O.

- d) The amount paid by lessee to lessor is known as _____.
- i) Short-workings
 - ii) Short-workings written off
 - iii) Royalty
- e) Receipts and Payments Account is a _____ Account.
- i) Real
 - ii) Nominal
 - iii) Personal
- f) The consignor is the owner of the goods and the consignee is the _____ of the consignor.
- i) Salesman
 - ii) Debtor
 - iii) Agent
- g) Accounts can be maintained in a computerized environment by using a _____.
- i) Manual Accounting
 - ii) Accounting Software
 - iii) Payroll Accounting

B) State whether the following statements are **True** or **False** (Any Five):

[5]

- a) Sacrifice ratio is equal to old ratio minus new ratio.
- b) As-1 is related to valuation of inventories.
- c) The profit on realization is shared by all partners in their capital ratio.
- d) The difference between the minimum rent and actual royalties is known as short-workings.
- e) A person who sells the goods on the basis of higher purchase agreement is called Hire Vendor.

- f) Del-Credere commission is paid to consignee on cash sales.
- g) All cash transactions are recorded on Receipt and Payment Account.

C) Write short notes (Any Two): [14]

- a) Branches of Accounting.
- b) Maximum Loss Method.
- c) Difference between Consignor and Consignee.
- d) Significance of Computerized Accounting System.

Q2) A, B and C were in partnership sharing profits and losses in the ratio of 2 : 1 : 1 respectively. The partnership was dissolved on 31st March, 2014, on which date their Balance Sheet was as follows: [14]

Balance Sheet as on 31st March, 2014

Liabilities	Amount (Rs.)	Assets	Amount (Rs.)
Capital Accounts		Cash	5,000
A	1,00,000	Debtors	90,000
B	55,000	Stock	85,000
C	25,000	Plant and Machinery	65,000
		Land and Building	1,55,000
General Reserve	20,000		
Income Tax	5,000		
Creditors	1,17,000		
Bills Payable	78,000		
	4,00,000		4,00,000

The assets were realized as follows:

Date	Amount Realized (Rs.)
1-4-2014	15,000
30-4-2014	2,11,000
25-5-2014	82,000
30-6-2014	58,000

It was agreed that cash should be distributed as and when realized.

Dissolution expenses were originally provided for an estimated amount of Rs. 5,000. The actual expenses amounted to Rs. 3,000 spent on 30th June, 2014.

Prepare:

- a) Statement showing Surplus Capital.
- b) Statement showing Piecemeal Distribution of cash.

OR

Madhuri and Malati were partners sharing profits and losses in the ratio of 3:1 respectively. Their Balance Sheet as on 31st March, 2014 was as follows:

Balance Sheet as on 31st March, 2014

Liabilities	Amount (Rs.)	Assets	Amount (Rs.)
Capital Accounts		Fixed Assets	1,00,000
Madhuri	60,000	Loose Tools	8,000
Malati	40,000	Bills Receivables	16,000
		Stock	30,000
Creditors	40,000	Debtors 28,000	
Bills Payables	8,000	Less R.D.D. (-) 4,000	24,000
Madhuri's Loan A/c	12,000	Cash in Hand	4,000
Liability for Repairs	8,000	Malati's Current A/c	6,000
General Reserve	16,000		
Madhuri's Current A/c	4,000		
	1,88,000		1,88,000

The partnership was converted into limited company M.M. Ltd. on above date subject to the following adjustments:

- a) Fixed assets include a Motor Car Rs. 16,000.
- b) The Company agreed to take over Fixed Assets at Rs. 1,04,000 Stock at Rs. 28,000 and Debtors at Rs. 26,000. The Company also agreed to pay Creditors and Bills Payables at 10% discount.
- c) Motor Car was sold for Rs. 20,000.
- d) Bills Receivables were taken over by Madhuri for Rs. 14,000 whereas Malati took the Loose Tools for Rs. 6,000.

- e) Madhuri's Loan and Liability for Repairs were paid in full.
- f) Realization expenses amounted to Rs. 4,800.
- g) Goodwill was valued at 3 years purchase of average profits of the last 4 years.

The profit figures are as follows:

Year	Amount (Rs.)
2010-11	8,000 (Profit)
2011-12	16,000 (Profit)
2012-13	4,000 (Loss)
2013-14	28,000 (Profit)

- h) The purchase consideration was discharged by issuing 15,000 equity shares of Rs. 10 each at Rs. 8 per share and balance in cash.
- i) Equity shares received from the Limited Company were to be shared by the partners in the ratio of their final capital balances.

Prepare:

- i) Realization Account.
- ii) Partner's Capital Account.
- iii) Limited Company Account.
- iv) Equity Shares Account.
- v) Cash Account.

Q3) A) Chetan and Ketan are in partnership sharing profits and losses in the proportion of their capitals. Their Balance Sheet as on 31st March, 2014 was as follows: [8]

Balance Sheet as on 31st March, 2014

Liabilities	Amount (Rs.)	Assets	Amount (Rs.)
Capital Accounts		Cash in Hand	42,000
Chetan	1,00,000	Investments	8,000
Ketan	50,000	Machinery	80,000
		Furniture	20,000
Creditors	56,000	Stock	42,000
10% Bank Loan	18,000	Debtors	40,000
Reserve	6,000	Less R.D.D. (-) 2,000	38,000
	2,30,000		2,30,000

On 1st April, 2014 they decided to admit Parag on the following terms:

- a) Parag should bring Rs. 36,000 as Capital for $\frac{1}{4}$ share of the firm.
- b) Goodwill should be raised at Rs. 18,000.
- c) Provision for bad debts on debtors is no longer required.
- d) Machinery is overvalued by Rs. 6,200 whereas Furniture is undervalued by Rs. 2,000.
- e) Investments are taken over by Ketan at an agreed price of Rs. 12,000.
- f) Interest on Bank Loan is outstanding for last year.
- g) Revalued stock Rs. 30,000.

Prepare Revaluation Account, Partner's Capital Account and Balance Sheet of new firm after Parag's admission as on 1st April, 2014.

- B) X Ltd. took a mine on lease from the landlord Y Ltd. for a period of 10 years beginning from 1st January, 2010. The terms of the lease are as follows: [14]

- a) To pay a minimum rent of Rs. 64,000 p.a.
- b) Each year's excess of minimum rent over actual royalties can be recovered during the next two years.
- c) In any year due to accident or strike the actual royalty is less than minimum rent it is to be reduced by 25% for that year.
- d) Royalty is to be calculated at Rs. 0.75 per ton.

The output from the coal mine was as follows:

Year	Output (Tons)
2010	48,000
2011	64,000
2012	1,12,000
2013	80,000 (Strike for 3 months)

Pass the necessary journal entries in the books of X Ltd.

- Q4)** From the following Receipt and Payment Account of Vijay Sports Club for the year ended 31st March, 2013. [20]

Receipts and Payments Account as on 31st March, 2013

Receipts	Amount (Rs.)	Payments	Amount (Rs.)
To Balance b/d		By Bank Overdraft (1-4-2012)	4,000
Cash in Hand	2,000		
To Subscriptions:		By Investments	5,000
2011-12 500		By Furniture	2,000
2012-13 20,000		By Salary	7,500
2013-14 200	20,700	By Printing	900
—————→		By Cost of Drama	2,000
To Income from Drama	3,000	By Sundry Expenses	1,500
To Entrance Fees	500	By Balance c/d	
To Interest	500	Cash	500
To Sale of old Furniture	200	Bank	3,500
	26,900		26,900

Additional Information:

- a) The club has 2,100 members each paying annual subscription of Rs. 10. Subscriptions of Rs. 200 are still outstanding for the year ending 31st March, 2012.
- b) Entrance Fees are to be treated as Capital Receipt.
- c) Stock of Stationery as on 31-3-2012 was Rs. 300 and on 31-3-2013 Rs. 100.
- d) Salary of Rs. 500 for March 2013 is outstanding.
- e) The club had paid Rs. 900 in the year 2011-12 as Telephone Charges of which 300 relate to the year 2012-13.

- f) The club had Premises of Rs. 35,000 and Investments of Rs. 9,000 on 31-3-2012.
- g) Depreciate Premises and Furniture by 7%.

Prepare Income and Expenditure Account for the year ended 31st March 2013 and Balance Sheet as on that date.

OR

- A) Raj Ltd. purchased a Machinery from Rohit Ltd. on Hire Purchase System on 1st January, 2010 paying Rs. 20,000 on signing the contract and agreed to pay the remaining balance in three installments of Rs. 40,000 each payable annually on 31st December, with a cash price of the Machinery at Rs. 1,20,000. Rohit Ltd. charged interest @ 10% p.a. Raj Ltd. decided to provide depreciation @ 10% p.a. on Reducing Balance Method.

Prepare Machinery Account and Rohit Ltd. Account in the books of Raj Ltd. for three years. [10]

- B) Gopal consigned 600 boxes of chemicals of Rs. 400 per box to Ganesh to be sold on consignment basis at a commission of 5% on the total sales. Gopal paid freight of Rs. 15,000, insurance of Rs. 2,000 and sundry expenses of Rs. 1,000. He then drew a bill on Ganesh for Rs. 80,000 which Ganesh accepted and returned it to Gopal. The bill discounted for Rs. 78,400. Ganesh sold 500 boxes at Rs. 500 per box and paid Rs. 3,000 as carriage and insurance. Ganesh remitted the balance of amount to Gopal by bank draft.

Prepare Consignment Account and Ganesh's Account in the books of Gopal. [10]

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P895

[Total No. of Pages : 4

[4863] - 103

F.Y. B.Com.

**BUSINESS ECONOMICS (Micro)
(2008 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Draw neat diagrams wherever necessary.*

Q1) What is Indifference curve? Explain the characteristics of Indifference curve. **[16]**

Q2) Explain the Internal and External Economies of Large Scale Production. **[16]**

OR

Define Business Economics. Explain in detail the scope of Business Economics. **[16]**

Q3) Answer in brief: **[16]**

- a) State the features of Oligopoly.
- b) Explain the Ricardian Theory of Rent.

OR

Answer in brief: **[16]**

- a) State the Innovation Theory of profit.
- b) Backward sloping supply curve of Labour.

P.T.O

Q4) Discuss the Liquidity Preference Theory of Interest.

[16]

Q5) Write Short Notes (Any Two):

[16]

- a) Price Discrimination.
- b) Modern Theory of Rent.
- c) Concept of Break-Even Analysis.
- d) Dynamic Theory of Profit.

Total No. of Questions : 5]

P895

[4863] - 103

F.Y. B.Com.

BUSINESS ECONOMICS (Micro)

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) आवश्यकता असेल तेथे सुबक आकृत्या काढा.
 - 4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) समवृत्ती वक्र म्हणजे काय? समवृत्ती वक्रांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) मोठ्या प्रमाणावरील उत्पादनाच्या अंतर्गत व बाह्य बचती स्पष्ट करा. [16]

किंवा

व्यावसायिक अर्थशास्त्राची व्याख्या द्या. व्यावसायिक अर्थशास्त्राची व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा. [16]

- अ) अल्पविक्रेताधिकाराची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ब) रिकार्डोचा खंडाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

किंवा

थोडक्यात उत्तरे लिहा. [16]

- अ) नफ्याचा नवोन्वेष सिद्धांत सांगा.
- ब) श्रमाचा पाठीमागे वळणारा पुरवठा वक्र.

प्रश्न 4) व्याजाचा रोखता पसंती सिध्दातांची चर्चा करा.

[16]

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) मूल्यभेद
- ब) खंडाचा आधुनिक सिध्दांत
- क) समविच्छेदन बिंदूची संकल्पना
- ड) नफ्याचा गतीमान सिध्दांत

Total No. of Questions : 7]

SEAT No. :

P896

[Total No. of Pages : 8

[4863] - 104

F.Y. B.Com.

MATHEMATICS AND STATISTICS

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of logarithmic and calculator is allowed.*
- 4) *Graph paper will be supplied on demand.*
- 5) *Both the sections should be written in same answer book.*

SECTION - I

Q1) Attempt any FOUR of the following: **[4 x 2 = 8]**

- a) Find simple interest on Rs. 65,000 for 6 years at 9% p.a.
- b) Find the value of $F(2)$, where $(x) = x^2 - 3x + 5$.
- c) If $A = \begin{bmatrix} 4 & 5 \\ 3 & 7 \end{bmatrix}$ $B = \begin{bmatrix} -8 & 2 \\ 1 & 2 \end{bmatrix}$, Find $3A - B$.
- d) Define the terms Set and Subset.
- e) Ramsey holds 600 equity shares of Rs. 100 each. Company declares 12% dividend on its equity shares, find the amount of dividend received by him.
- f) Define the term Linear Programming Problem (L.P.P.).

Q2) Attempt any THREE of the following: **[3 x 5 = 15]**

- a) In how many years a sum of Rs. 30,000 will amount to Rs. 45,000 at the rate of 10% p.a. simple interest.
- b) Find the determinant of Matrix $A = \begin{bmatrix} 3 & 4 & -2 \\ 5 & 0 & 1 \\ 0 & 2 & -3 \end{bmatrix}$.

P.T.O

- c) If $y=(x+4)(x-3)$, find $\frac{dy}{dx}$.
- d) Find the interest on Rs. 15,000 for 5 years at 8% p.a. compounded half yearly.
- e) Sunjay invested Rs. 19,800 in 12% shares of Rs. 150 at Rs. 165 each. Find the total number of shares purchased and amount of dividend received.

Q3) Attempt any THREE of the following: **[3 x 5 = 15]**

- a) Find the difference between simple interest and compound interest on Rs. 8,000 at 10% p.a. for 4 years.

b) Evaluate : $\lim_{x \rightarrow 4} \frac{x^2 - 7x + 12}{x - 4}$.

- c) Solve the following system of linear equations using Matrix Inverse

Method $A = \begin{bmatrix} 7 & -2 \\ 5 & 4 \end{bmatrix}$.

- d) Solve the following L.P.P. by Graphical Method.

Minimize $Z = 5x + 7y$

Subject to $2x + y \geq 8$

$x + 2y \geq 10$

$x, y \geq 0$

- e) If the loan of Rs. 20,000 to be repaid in 20 months and the interest is charged at 18% p.a. on the balance outstanding at the beginning of each month. Find Equated Monthly Installment **[(1.015)²⁰ = 1.3468]**

SECTION - II

Q4) Attempt any TWO of the following: **[2 x 2 = 4]**

- a) Explain Exclusive Method of Classification with illustration.
- b) Compute Range and Co-efficient of Range from the following data
38, 46, 17, 18, 90, 95, 100, 37.
- c) Arithmetic mean of 20 values is 45. If one of these values is to be taken 64 instead of 46. Find the correct mean.
- d) Define the term 'Population' in Statistics.

Q5) Attempt any THREE of the following:

[3 x 5 = 15]

- Define 'Correlation'. State the types of Correlation.
- Define Index Number and State its uses.
- Compute Median for the following frequency distribution.

Profit (Lac.)	0-20	20-40	40-60	60-80	80-100
No. Firms	20	35	15	08	02

- Following is the frequency distribution of life in weeks of 80 bulbs:

Life (Weeks)	100-109	110-119	120-129	130-139	140-149	150-159
No. of Bulbs	07	15	18	20	12	08

Answer the following:

- State the type of classification.
 - Class boundaries of Second class.
 - Class width of class - 130-139.
 - Frequency of third class.
 - No. of bulbs having life between 120 weeks to 149 weeks.
- Particulars regarding income of two villages are given below.

Particulars	Village A	Village B
No. of People	600	500
Mean Income	175	186
S.D. of Income	10	09

Compute combined mean and combined Standard deviation.

Q6) Attempt any THREE of the following:

[3 x 5 = 15]

- Compute Standard deviation from the following data:

Grade points	10	20	30	40	50	60
No. of students	08	12	20	10	07	03

- From the following survey data relating to the price of tea and coffee in a town, calculate Rank Correlation

Price of tea	88	90	95	70	60	75	50
Price of coffee	9	8	10	12	11	13	14

- c) From the following data compute price index number by
 i) Laspeyre's method, ii) Paasche's method.

Commodity	2013		2014	
	Quantity (Tons)	Price (Rs.)	Quantity (Tons)	Price (Rs.)
A	10	100	12	180
B	12	240	15	450
C	15	225	17	340

- d) Information relating to two types of batteries is given below:

Particulars	Battery - A	Battery - B
Average life (Hrs)	1365	1665
S.D. of life	215	290

Which battery is more consistent in life?

- e) Following is the frequency distribution of weekly expenditure on petrol consumption of a group of person. Find the Modal Expenditure.

Expenditure (Rs. 000)	0-20	20-40	40-60	60-80	80-100
No. of persons	05	18	20	12	10

Q7) Attempt any ONE of the following: [1 × 8 = 8]

- a) Calculate coefficient of correlation from the following data:

X	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Y	9	8	10	12	11	13	14	16	15

- b) i) Draw histogram for the following data:

Sales (Rs. 000)	20-25	25-30	30-35	35-40	40-45	45-50	50-55
No. of Shops	11	27	44	67	56	38	32

- ii) If $\bar{x}=1, \bar{y}=2, byx=\frac{3}{2}$, obtain the regression equation Y on X.

Also estimate the value of Y, when X = 4.

Total No. of Questions : 7]

P896

[4863] - 104

F.Y. B.Com.

MATHEMATICS AND STATISTICS

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) लॉग टेबल्स व कॅल्क्युलेटर वापरण्यास परवानगी आहे.
 - 4) दोन्ही विभाग एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावावेत.
 - 5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

विभाग - 1

प्रश्न 1) पुढिलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4 × 2 = 8]

- अ) द.सा.द.शे. 9 टक्के दराने 65,000 चे 6 वर्षांचे साधारण व्याज काढा.
- ब) जर $(x) = x^2 - 3x + 5$ तर $F(2)$ चे मुल्य काढा.
- क) जर $A = \begin{bmatrix} 4 & 5 \\ 3 & 7 \end{bmatrix}$ $B = \begin{bmatrix} -8 & 2 \\ 1 & 2 \end{bmatrix}$, तर $3A - B$ काढा.
- ड) 'संच' व 'उपसंच' या संज्ञांची व्याख्या द्या.
- इ) रामशे यांनी ₹ 100 प्रमाणे 600 साधारण भाग खरेदी केले, जर कंपनीने त्या भागांवर शे. 12% टक्के लाभांश जाहिर केला तर त्यांना मिळालेली लाभांशाची रक्कम काढा.
- फ) 'रिषीय बंधनयुक्त प्रश्न' या संज्ञेची व्याख्या द्या.

प्रश्न 2) पुढिलपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. [3 × 5 = 15]

- अ) द.सा.द.शे. 10% साधारण व्याजाच्या दराने ₹ 30,000 मुद्दल रक्कमेची रास ₹ 45,000 किती वर्षात होईल?
- ब) पुढील सारणीचा सारणिक काढा.

$$A = \begin{bmatrix} 3 & 4 & -2 \\ 5 & 0 & 1 \\ 0 & 2 & -3 \end{bmatrix}$$

- क) जर $y=(x+4)(x-3)$, तर $\frac{dy}{dx}$ काढा.
- ड) द.सा.द.शे. 8% दराने 15,000 चे सहामाही चक्रवाढ व्याज पध्दतीने 5 वर्षांचे व्याज काढा.
- इ) संचय यांनी ₹ 165 प्रती भागा प्रमाणे 12% दराच्या ₹ 150 दर्शनी किंमत असलेल्या भागांमध्ये ₹ 19,800 गुणंतवणूक केली, तर त्यांनी खरेदी केलेल्या भागांची संख्या व लाभांशाची रक्कम काढा.

प्रश्न 3) पुढिलपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. [3 × 5 = 15]

अ) द.सा.द.शे. 10% दराने ₹ 8,000 च्या साधारण व्याज व चक्रवाढ व्याज यातील फरक काढा.

ब) $\lim_{x \rightarrow 4} \frac{x^2 - 7x + 12}{x - 4}$ सोडवा.

क) पुढील सारणीचा सारणी व्यस्त काढा.

$$A = \begin{bmatrix} 7 & -2 \\ 5 & 4 \end{bmatrix}$$

ड) खालील रेषीय बंधनयुक्त प्रश्न आलेखीय पध्दतीने सोडवा.

$$\text{कमित कमी} \quad Z = 5x + 7y$$

$$\text{जेव्हा} \quad 2x = y \geq 8$$

$$x + 2y \geq 10$$

$$x, y \geq 0$$

इ) जर प्रत्येक महिन्याच्या आरंभीला देय होणाऱ्या शिल्लकीवर द.सा.द.शे. 18% दराने व्याजाची आकारणी करुन ₹ 20,000 कर्जाची परतफेड 20 महिन्यात करावयाची असल्यास समान मासिक हप्त काढा. $[(1.015)^{20} = 1.3468]$

विभाग - 2

प्रश्न 4) पुढिलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [2 × 2 = 4]

अ) वर्गीकरणाची बहिर्भूत पध्दत उदाहरणासह स्पष्ट करा.

ब) खालील माहितीवरून आवाका व आवाक्याचा सहगुणक काढा.

$$38, 46, 17, 18, 90, 95, 100, 37$$

क) 20 मुल्यांचा अंकगणितीय मध्य 45 आहे, जर त्या मुल्यांपैकी एकाचे मुल्य 46 ऐवजी 64 विचारात घेतले असल्यास अचुक मध्य काढा.

ड) संख्याशास्त्रातील लोकसंख्या या संज्ञेची व्याख्या द्या.

प्रश्न 5) पुढिलपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.

[3 × 5 = 15]

- अ) सहसंबंधाची व्याख्या द्या. सहसंबंधाचे विविध प्रकार सांगा.
ब) निर्देशांकाची व्याख्या देवून त्याचे उपयोग सांगा.
क) खालील वारंवारिता विभाजनासाठी मध्यगा काढा.

नफा लाखांमध्ये	0-20	20-40	40-60	60-80	80-100
संस्थांची संख्या	20	35	15	08	02

ड) पुढे 80 बल्बसूच्या हप्त्यामधील आर्युमानाचे वारंवारिता विभाजन दिलेले आहे.

आर्युमान (हप्त्यामध्ये)	100-109	110-119	120-129	130-139	140-149	150-159
बल्बसूची संख्या	07	15	18	20	12	08

पुढील प्रश्नाची उत्तरे द्या.

- अ) वर्गीकरणाचा प्रकार सांगा.
ब) दुसऱ्या वर्गाची वाढिव वर्गमर्यादा.
क) 130-139 या वर्गाचे वर्गांतर
ड) तीसऱ्या वर्गाची वारंवारिता.
इ) 120 ते 149 हप्त्यामध्ये आर्युमान असलेल्या बल्बसूची संख्या
इ) दोन खेड्यांच्या उत्पन्नाचा तपशिल पुढिल प्रमाणे आहे.

तपशिल	खेडे- 'अ'	खेडे- 'ब'
लोकाची संख्या :	600	500
उत्पन्नाची सरासरी :	175	186
उत्पन्नाचे प्रमाणित विचलन:	10	09

संयुक्त मध्य व संयुक्त प्रमाणित विचलन काढा.

प्रश्न 6) पुढिलपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.

[3 × 5 = 15]

अ) खालील आकडेवारीवरून प्रमाणित विचलन काढा.

श्रेयांक	10	20	30	40	50	60
विद्यार्थी संख्या	08	12	20	10	07	03

ब) एका शहरातील चहा व कॉफी च्या किंमती संबंधी पाहाणीच्या आकडेवारीवरून प्राप्तांक सहसंबंध काढा.

चहाची किंमती	88	90	95	70	60	75	50
कॉफीची किंमत	9	8	10	12	11	13	14

- क) खालील माहितीवरून (i) लासपेअरस आणि (ii) पाश्चेस् यांच्या पध्दतीप्रमाणे किंमत निर्देशांक काढा.

पदार्थ	2013		2014	
	मात्रा (टन)	किंमत (₹)	मात्रा (टन)	किंमत (₹)
अ	10	100	12	180
ब	12	240	15	450
क	15	225	17	340

- ड) दोन प्रकारच्या बॅटरीसंबंधी माहिती पुढील प्रमाणे दिली आहे.

तपशिल	बॅटरी-अ	बॅटरी-ब
सरासरी आर्युमान (तासांमध्ये)	1365	1665
आर्युमानाचे प्रमाणित विचलन	215	290

कोणत्या बॅटरीच्या आर्युमानात सातत्य आहे, ते काढा.

- इ) पेट्रोलच्या उपभोगावरील आढवडी खर्चाचे. वारंवारिता विभाजन पुढील प्रमाणे दिले आहे.

खर्च (000)	0-20	20-40	40-60	60-80	80-100
व्यक्तीची संख्या	05	18	20	12	10

वरील माहितीवरून बहुलक काढा.

प्रश्न 7) पुढिलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[1 × 8 = 8]

- अ) खालील आकडेवारीवरून सहसंबंध सहगुणक काढा.

क्ष	1	2	3	4	5	6	7	8	9
य	9	8	10	12	11	13	14	16	15

- ब) i) खालील आकडेवारीवरून स्तंभालेख काढा.

विक्री ₹ (000)	20-25	25-30	30-35	35-40	40-45	45-50	50-55
दुकानांची संख्या	11	27	44	67	56	38	32

- ii) जर $\bar{x}=1, \bar{y}=2, byx=\frac{3}{2}$ असेल तर Y ची X वरील प्रतिपगमन समिकरण काढा. तसेच X = 4 असतांना Y चे अंदाजित मूल्य काढा.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P897

[Total No. of Pages : 6

[4863] - 105

F.Y. B.Com.

COMPUTER CONCEPTS AND PROGRAMMING APPLICATIONS
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Both sections should be written in the same answer book.*

SECTION - I

Q1) Attempt any four of the following:

[8]

- a) Define computer.
- b) What is mean by application software?
- c) Explain use of MS-Word.
- d) What are objectives of spreadsheet?
- e) Define Internet.
- f) Define e-commerce.

Q2) Attempt any four of the following:

[16]

- a) Explain Generation of Computer.
- b) Write a short note on MS-Windows.
- c) Write a short note on Powerpoint Presentation.
- d) Explain advantages of Internet.
- e) Explain importance of E-Commerce.
- f) Explain any two external storage devices.

P.T.O

Q3) Attempt any four of the following: **[16]**

- a) Explain components of computer system.
- b) Explain types of antivirus programs.
- c) Explain typing and revising text in MS-Word.
- d) Write short note on web-browser. Explain any two web browsers.
- e) Write a short note on e-market.
- f) Explain file and directory in MS-Windows.

SECTION - II

Q4) Attempt any four of the following: **[8]**

- a) Explain impersonal account.
- b) Explain format of Journal.
- c) Define Trial Balance.
- d) What is Accounting?
- e) What is use of Tally?
- f) How to create Ledger?

Q5) Attempt any four of the following: **[16]**

- a) Explain advantages of Computerize Accounting.
- b) How to create company in Tally?
- c) How to selecting, loading and shutting a company?
- d) How to create purchase order in Tally?
- e) Explain the Billwise details in Tally.
- f) Explain creation of debit note and credit note for VAT.

Q6) Attempt any four of the following:

[16]

- a) Explain concept of sub-groups.
- b) Write short note on Bank Reconciliations Statements.
- c) Explain features of tally.
- d) Explain Invoice entry in Tally.
- e) Explain dispatch order and Buyer details.
- f) Write a short note on Profit and Loss Account.

Total No. of Questions : 6]

P897

[4863] - 105

F.Y. B.Com.

COMPUTER CONCEPTS AND PROGRAMMING APPLICATIONS

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) दोन्ही विभाग एकाच उत्तरपत्रिकेत सोडवावेत.

विभाग - 1

प्र.1) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[8]

- अ) Computer ची संज्ञा स्पष्ट करा.
- ब) Application Software म्हणजे काय ?
- क) MS-Word चे उपयोग स्पष्ट करा.
- ड) Spreadsheet ची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत ?
- इ) Internet ची संज्ञा द्या.
- फ) E-commerce ची संज्ञा द्या.

प्र.2) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[16]

- अ) संगणकाच्या पिढ्या स्पष्ट करा.
- ब) MS-Window वर थोडक्यात टिप लिहा.
- क) Powerpoint Presentation वर थोडक्यात टिप लिहा.
- ड) Internet चे फायदे स्पष्ट करा.
- इ) E-Commerce चे महत्त्व स्पष्ट करा.
- फ) कोणतेही दोन External Storage Device स्पष्ट करा.

प्र.3) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[16]

- अ) Computer system चे भाग स्पष्ट करा.
- ब) anti-virus program चे प्रकार स्पष्ट करा.
- क) MS-Word मधील typing आणि revising text स्पष्ट करा.
- ड) Web-browser थोडक्यात स्पष्ट करा? कोणतेही दोन web-browser स्पष्ट करा.
- इ) E-market थोडक्यात स्पष्ट करा.
- फ) MS-Windows मधील file आणि directory स्पष्ट करा.

विभाग - 2

प्र.4) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[8]

- अ) Impersonal account स्पष्ट करा?
- ब) Journal चा नमुना स्पष्ट करा.
- क) Trial Balance ची संज्ञा स्पष्ट करा?
- ड) Accounting म्हणजे काय?
- इ) Tally चा उपयोग स्पष्ट करा?
- फ) Ledger कसे तयार करतात?

प्र.5) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[16]

- अ) Computerize Accounting चे फायदे स्पष्ट करा?
- ब) Tally मध्ये company कशी तयार करतात.
- क) Company कश्या प्रकारे selecting, loading आणि shutting केली जाते?
- ड) Tally मध्ये purchase order कश्याप्रकारे तयार केली जाते?
- इ) Tally मधील Billwise details स्पष्ट करा?
- फ) VAT साठी debit note आणि credit note कश्याप्रकारे तयार करतात स्पष्ट करा.

प्र.6) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[16]

- अ) Sub - group ची संकल्पना स्पष्ट करा?
- ब) Bank Reconciliations statements वर थोडक्यात लिहा.
- क) Tally चे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ड) Tally मधील Invoice Entry स्पष्ट करा?
- इ) Dispatch order आणि Buyer details स्पष्ट करा?
- फ) Profit आणि Loss Account वर थोडक्यात लिहा?

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P898

[Total No. of Pages : 4

[4863] - 106

F.Y. B.Com.

COMMERCIAL GEOGRAPHY

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*
- 3) *Use of map stencils is allowed.*

Q1) Answer the following upto 20 words each: (any ten)

[20]

- i) Define Commercial Geography.
- ii) Name any two Tertiary Economic Activities.
- iii) What is cultural Environment?
- iv) State any two characteristics of Coniferous Forest.
- v) Define subsistence farming.
- vi) What is Solar Energy?
- vii) Name any two Cotton Textile Centers in India.
- viii) State any two advantages of Railway Transportation.
- ix) What is Tourism?
- x) State any two products that are exported by India.
- xi) Define 'Trade'.
- xii) Write the types of Bar Graphs.
- xiii) State any two advantages of Dot Method.

P.T.O

Q2) Answer the following upto 50 words each (Any Two): **[10]**

- i) Commodity Approach.
- ii) Importance of Forest.
- iii) Iron and Steel Industry in India.
- iv) Divided Circle Method.

Q3) Answer the following upto 150 words each (Any Two): **[20]**

- i) Explain the Nature and Scope of Commercial Geography.
- ii) Explain the characteristics of Plantation Agriculture.
- iii) Give an account of geographical factors influencing tourism.
- iv) Explain the population characteristics of India.

Q4) Answer the following upto 300 words each (Any Two): **[30]**

- i) Explain the factors of Natural Environment.
- ii) Give an account of Monsoon Forest.
- iii) Explain geographical factors affecting International Trade.
- iv) Explain the factors affecting the Industrial Location.

Total No. of Questions : 4]

P898

[4863] - 106

F.Y. B.Com.

COMMERCIAL GEOGRAPHY

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
3) नकाशा स्टेन्सिलस वापरण्यास परवानगी आहे.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 20 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा) [20]

- i) व्यापारी भूगोलाची व्याख्या लिहा.
- ii) तृतीय श्रेणीच्या कोणत्याही दोन आर्थिक व्यावसायांची नावे लिहा.
- iii) सांस्कृतिक पर्यावरण म्हणजे काय ?
- iv) सुचिपर्णी अरण्याची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये लिहा.
- v) उदरनिर्वाहक शेतीची व्याख्या लिहा.
- vi) सौर ऊर्जा म्हणजे काय ?
- vii) भारतातील कोणत्याही दोन सुती वस्त्रोद्योगांच्या केंद्रांची नावे लिहा.
- viii) रेलवे वाहतुकीचे कोणतेही दोन फायदे सांगा.
- ix) पर्यटन म्हणजे काय ?
- x) भारतातून निर्यात होणारी कोणतेही दोन उत्पादने सांगा.
- xi) व्यापाराची व्याख्या लिहा.
- xii) स्तंभालेखाचे प्रकार लिहा.
- xiii) टिंब पध्दतीचे कोणतेही दोन फायदे सांगा.

- प्रश्न 2)** खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [10]
- वस्तुनिष्ठ अभ्यास पध्दती
 - अरण्याचे महत्व
 - भारतातील लोहपोलाद उद्योग
 - विभाजित वर्तुळ पध्दती
- प्रश्न 3)** खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 150 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [20]
- व्यापारी भूगोलाची स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
 - मळ्याच्या शेतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 - पर्यटनावर परिणाम करणारे भौगोलिक घटक स्पष्ट करा.
 - भारतातील लोकसंखेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [30]
- नैसर्गिक पर्यावरणाचे घटक स्पष्ट करा.
 - मोसमी वनांचा वृत्तांत द्या.
 - आंतरराष्ट्रीय व्यापारावर परिणाम करणारे भौगोलिक घटक स्पष्ट करा.
 - उद्योगधंद्याच्या स्थानिकीकरणावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P899

[Total No. of Pages : 4

[4863] - 107
F.Y. B.Com.
CO-OPERATION
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Cooperation? Explain the Origin and nature of Cooperation. **[16]**

Q2) State the types of Rural and Urban Cooperative Societies. **[16]**

OR

State Role of Government in Cooperative Movement.

Q3) a) Explain the Duties and Responsibilities of Promoter of Cooperative Societies. **[8]**

b) Explain the various provisions of Registration Procedure of Cooperative Societies. **[8]**

OR

a) State the promotion procedure of Cooperative Societies.

b) Explain the Powers and Duties of Registrar regarding Registration of Cooperative Societies.

P.T.O

Q4) Explain the Importance of Bye-laws and Legal Procedure of Amendment of Bye-Laws. **[16]**

Q5) Write Short Notes (Any Two): **[16]**

- a) Non-agricultural credit Cooperative Society.
- b) Primary Agricultural Credit Cooperative Society.
- c) Promoter of Cooperative Society.
- d) Registrar of Cooperatives.

Total No. of Questions : 5]

P 899

[4863] - 107

F.Y. B.Com.

सहकार

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) सहकार म्हणजे काय? सहकाराचा उगम आणि स्वरूप स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) ग्रामीण आणि नागरी सहकारी संस्थांचे प्रकार स्पष्ट करा. [16]

किंवा

शासनाची सहकारी चळवळीतील भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) सहकारी संस्थेच्या प्रवर्तकाचे अधिकार आणि जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा. [8]

ब) सहकारी संस्थेच्या नोंदणी संबंधीच्या विविध तरतुदी स्पष्ट करा. [8]

किंवा

अ) सहकारी संस्थेच्या प्रवर्तनाची पध्दती स्पष्ट करा. [8]

ब) सहकारी संस्थेच्या निबंधकाचे नोंदणी संदर्भातील अधिकार आणि कर्तव्य स्पष्ट करा. [8]

प्रश्न 4) उपविधीचे महत्व आणि त्यामध्ये बदल करण्याची कायदेशीर पध्दती स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा.(कोणत्याही दोन) [16]

- अ) बिगरशेती सहकारी पत संस्था
- ब) प्राथमिक शेतकी सहकारी पतसंस्था
- क) सहकारी संस्थेचा प्रर्वतक
- ड) सहकारी निबंधक

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P900

[Total No. of Pages : 4

[4863] - 108

F.Y. B.Com.

DEFENCE BUDGETING, FINANCE AND MANAGEMENT

Defence Organisation and Management in India

(2008 Pattern) (Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 20 words each (Any Ten):

[20]

- i) State the meaning of principles of Defence organisation.
- ii) Write any two functions of Territorial Army.
- iii) Define 'Intelligence'.
- iv) State any two functions of Coast Guards.
- v) Define 'Air-Power'.
- vi) Write any two characteristics of Infantry.
- vii) Define 'sea power'.
- viii) Write the meaning of administrative services in the Armed Forces.
- ix) State any two limitations of Defence Management.
- x) Write any two functions of National security council.
- xi) What do you mean by perspective planning?
- xii) What do you mean by Threat perception?
- xiii) State the meaning of Logistics Management.

P.T.O

Q2) Answer in 50 words each (Any Two): **[10]**

- i) Explain the organisation of Army. HQ.
- ii) Discuss the role of C.R.P.F. in India's security.
- iii) Explain the Indian Intelligence organisation.

Q3) Answer in 150 words each (Any Two): **[20]**

- i) Explain the Development of Indian Navy after independence.
- ii) Discuss the functions of Ministry of Defence.
- iii) Explain Devices for Collecting Intelligence.

Q4) Answer in 300 words each (Any Two): **[30]**

- i) Explain the Higher Defence organisation in India.
- ii) Discuss the characteristics, role and limitations of signal corps.
- iii) Explain the role of Air-Power in modern warfare.

Total No. of Questions : 4]

P900

[4863] - 108

F.Y. B.Com.

डिफेन्स बजेटिंग फायनान्स अँड मॅनेजमेन्ट
डिफेन्स ऑर्गनायजेशन अँड मॅनेजमेन्ट इन इन्डीया
(2008 Pattern) (Paper - I)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) 20 शब्दात उत्तरे द्या. (कोणतेही दहा)

[20]

- i) 'संरक्षण संघटनेची तत्त्वे' अर्थ लिहा.
- ii) प्रादेशिक सेनेचे कोणतेही दोन कार्ये लिहा.
- iii) 'इन्टीलीजन्स' व्याख्या द्या.
- iv) तटरक्षकदलाचे कोणतेही दोन कार्ये लिहा.
- v) "हवाई सामर्थ्य" व्याख्या द्या.
- vi) पायदलाचे कोणतेही दोन वैशिष्ट्ये लिहा.
- vii) सागरी सामर्थ्य व्याख्या द्या.
- viii) सशस्त्र सेनादलातील प्रशासकीय सेवा म्हणजे काय?
- ix) संरक्षण व्यवस्थापनाच्या कोणत्याही दोन मर्यादा लिहा.
- x) राष्ट्रीय सुरक्षा मंडळाची कोणतेही दोन कार्ये नमूद करा.
- xi) प्रसपेक्टीव्ह प्लॉनिंग म्हणजे काय?
- xii) धोक्याविषयी संकल्पना म्हणजे काय?
- xiii) पुरवठा व्यवस्थापन म्हणजे काय?

- प्रश्न 2)** 50 शब्दात उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) [10]
- स्थळसेनेच्या मुख्यालयाची संघटनाविषयी रचना स्पष्ट करा.
 - भारतीय सुरक्षेसंबंधी सी.आर.पी.एफ. च्या भूमिकेविषयी चर्चा करा.
 - “भारताची गुप्तचर यंत्रणा” संघटन स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** 150 शब्दात उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) [20]
- स्वातंत्र्यानंतरच्या भारतीय नाविकदलाचा विकास स्पष्ट करा.
 - संरक्षणमंत्रालयाची कार्ये चर्चा करा.
 - शत्रु विषयी ज्ञान प्राप्त करण्याचे विविध मार्ग / पर्याय स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** 300 शब्दात उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) [30]
- भारतातील उच्चस्तरीय संरक्षण संघटन स्पष्ट करा.
 - सिग्नल क्रॉप्सची वैशिष्ट्ये भूमिका आणि मर्यादाविषयी चर्चा करा.
 - आधुनिक युद्धपध्दतीत हवाईदलाची भूमिका स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P901

[Total No. of Pages : 4

[4863] - 109

F.Y. B.Com.

BANKING AND FINANCE

(Fundamentals of Banking)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the concept of Bank. State the evolution of Banking in India. **[16]**

Q2) Explain the Primary and Secondary functions of a Bank. **[16]**

OR

State the methods of Remittances.

Q3) a) Explain the types of Institutional Account holders in Bank. **[8]**

b) Explain features of negotiable Instruments. **[8]**

OR

a) Explain the Balance Sheet of a Bank.

b) Explain the characteristics of Promissory Note.

P.T.O

Q4) What is Endorsement? Explain the kinds of Endorsement. **[16]**

Q5) Write Short Notes (Any Two): **[16]**

- a) Principle of Profitability and Safety.
- b) Importance of technology.
- c) Process of Multiple Credit Creation.
- d) Types of Crossings of a Cheque.

Total No. of Questions : 5]

P901

[4863] - 109

F.Y. B.Com.

बँक व्यवसाय आणि वित्तपुरवठा

(बँक व्यवसायाची मूलतत्वे)

(2008 पॅटर्न)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) बँक ही संज्ञा स्पष्ट करा. भारतातील बँक व्यवसायाची उत्क्रान्ती स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) बँकेची प्राथमिक आणि दुय्यम कार्ये स्पष्ट करा. [16]

किंवा

पैसे पाठविण्याच्या पध्दती सांगा.

प्रश्न 3) अ) बँकेच्या संस्थात्मक खातेदारांचे प्रकार स्पष्ट करा. [8]

ब) चलनक्षम पत्राची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [8]

किंवा

अ) बँकेच्या तालेबंद स्पष्ट करा. [8]

ब) वचन चिठ्ठीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [8]

प्रश्न 4) पृष्ठांकन म्हणजे काय? पृष्ठांकनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

[16]

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) लाभप्रदता आणि सुरक्षिततेचे तत्व
- ब) तंत्र ज्ञानाचे महत्व
- क) बहुविध पतनिर्मिती प्रक्रीया
- ड) धनादेशाच्या रेखांकनाचे प्रकार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P902

[Total No. of Pages : 4

[4863] - 110

F.Y.B.Com.

MANAGERIAL ECONOMICS

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain in detail profit Maximisation theory of Firm. **[16]**

Q2) Explain various methods of measurement of Price Elasticity of Demand. **[16]**

OR

Explain methods of Demand Forecasting.

Q3) a) Explain concept of Average Rate of Returns. **[8]**

b) Explain usefulness of Capital Budgeting. **[8]**

OR

a) Explain objectives of pricing practices.

b) State usefulness of short run cost analysis in business.

Q4) Explain the role played by MNCs in development of Indian Economy. **[16]**

P.T.O

Q5) Write short notes (Any Two):

[16]

- a) Cross Elasticity of Demand.
- b) Limitations of cost-benefit analysis.
- c) Modernization and Investment Decisions.
- d) Business Trends in India.

Total No. of Questions : 5]

P 902

[4863] - 110

F.Y. B.Com.

व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्र

(2008 - पॅटर्न)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) व्यवसाय संस्थेचा महत्तम नफा सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) मागणीच्या किंमत लवचिकता मोजमापनाच्या वेगवेगळ्या पद्धती सांगा. [16]

किंवा

मागणी पूर्व अंदाज पद्धती विशद करा

प्रश्न 3) अ) सरासरी परतावा दर संकल्पना स्पष्ट करा. [8]

ब) भांडवलाच्या अंदाजाची उपयुक्तता स्पष्ट करा. [8]

किंवा

अ) किंमत निर्धारणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

ब) व्यवसायातील अल्पकालीन खर्च विश्लेषणाची उपयुक्तता सांगा.

प्रश्न 4) भारतीय अर्थव्यवस्थेच्या विकासातील बहुराष्ट्रीय महामंडळाची भूमिका विशद करा. [16]

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) मागणीची छेदक लवचिकता
- ब) खर्च लाभ विश्लेषणाच्या मर्यादा
- क) आधुनिकीकरण व गुंतवणुक निर्णय
- ड) भारतातील व्यावसायिक प्रवृत्ती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P904

[Total No. of Pages : 2

[4863] - 112

F.Y. B.Com.

ESSENTIALS OF E-COMMERCE

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*

Q1) Define E-Commerce. Explain objectives and types of E-Commerce. [16]

Q2) Define Internet. Explain its role in E-Commerce? Explain common way to connect Internet. [16]

OR

Define e-payment. Explain pre and post payment services.

Q3) a) What is e-finance? Explain areas of e-financing. [8]

b) Explain following term: [8]

i) e-trading.

ii) Direct Marketing.

OR

a) Explain impact of Digital economy on functional areas in banking.

b) Explain online booking systems with suitable example.

P.T.O.

Q4) Explain state of e-commerce in India.

[16]

Q5) Write Short Note (Any Two):

[16]

- a) Procurement.
- b) e-distributor.
- c) Firewall.
- d) e-shopping.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P905

[Total No. of Pages : 4

[4863] - 113

F.Y. B.Com.

CONSUMER PROTECTION AND BUSINESS ETHICS

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Consumer? Explain the Three Dimensional Concept of a consumer. [16]

Q2) Explain the functions of Voluntary Consumer Organisation. [16]

OR

Describe the background and need of Consumer Protection Act, 1986. [16]

Q3) a) Problems of Rural Consumers. [8]

b) Explain the concept "Consumer as a King". [8]

OR

a) Write a note on "Social Responsibility of Business". [8]

b) Explain the term "Consumerism in India". [8]

Q4) Describe the Powers and Functions of Information Commission. [16]

P.T.O

Q5) Write Short Notes (Any Two):

[16]

- a) Limitations of Voluntary Consumer Organisation.
- b) Consumer as Capital.
- c) Problems of Urban Consumers.
- d) Precautionary Measures for the use of Medicines.

Total No. of Questions : 5]

P905

[4863] - 113

F.Y. B.Com.

ग्राहक संरक्षण आणि व्यावसायिक नीतिमुल्ये

(2008 पॅटर्न)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) ग्राहक म्हणजे काय? ग्राहकाची त्रिगुणात्मक संकल्पना स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) स्वयंसेवी ग्राहक संघटनेची कार्ये स्पष्ट करा. [16]

किंवा

ग्राहक संरक्षण कायदा, 1986 ची पार्श्वभूमी व आवश्यकता स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 3) अ) ग्रामीण ग्राहकांच्या समस्या सांगा. [8]

ब) 'ग्राहक हा राजा आहे' संकल्पना स्पष्ट करा. [8]

किंवा

अ) टीप लिहा : व्यवसायाची सामाजिक जबाबदारी. [8]

ब) संकल्पना स्पष्ट करा : भारतातील ग्राहकवाद. [8]

प्रश्न 4) माहिती आयोगाचे अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 5) टीपा द्या. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) स्वयंसेवी ग्राहक संस्थेच्या मर्यादा
- ब) ग्राहक हे भांडवल आहे
- क) शहरी ग्राहकांच्या समस्या
- ड) औषधे वापरण्याबाबत सावधगिरीचे उपाय

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P906

[Total No. of Pages : 4

[4863] - 114

F.Y. B.Com.

**BUSINESS ENVIRONMENT AND ENTREPRENEURSHIP
(2008 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Poverty? Describe in detail the causes and remedies of Poverty. **[16]**

Q2) What do you mean by Business Environment? Describe in detail the factors of Business Environment. **[16]**

OR

Define the term Entrepreneurship. Explain the distinction between Entrepreneur and Intrapreneur.

Q3) a) Write a detail note on District Industries Centre (DIC). **[8]**

b) Write a detail note on Non-Government Organisations (NGOs). **[8]**

OR

a) Distinguish between Entrepreneur and Non-Entrepreneur.

b) Write a note on the Entrepreneur as a Catalyst.

Q4) Describe Entrepreneurial career of Dr. Nilkanth Kalyani. **[16]**

P.T.O

Q5) Write Short Notes (Any Two):

[16]

- a) YASHADA.
- b) Narayan R. Murthy.
- c) Economic Development and Industrialisation.
- d) Dynamics of Motivation.

Total No. of Questions : 5]

P906

[4863] - 114

F.Y. B.Com.

BUSINESS ENVIRONMENT AND ENTREPRENEURSHIP

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) दारिद्र्य म्हणजे काय? दारिद्र्याची कारणे आणि उपाययोजना सविस्तरपणे वर्णन करा. [16]

प्रश्न 2) व्यावसायिक पर्यावरण या पासून आपणास काय अर्थ बोध होतो? व्यावसायिक पर्यावरणाच्या घटकांचे सविस्तरपणे वर्णन करा. [16]

किंवा

उद्योजकता या संज्ञेची व्याख्या द्या. उद्योजक आणि अंतःस्थ योजक यांच्यामधील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) जिल्हा उद्योग केंद्र (DIC) यावर सविस्तर टीप लिहा. [8]

ब) बिगर - शासकीय संस्था (NGOs) यावर सविस्तर टीप लिहा. [8]

किंवा

अ) उद्योजक आणि बिगर - उद्योजक यामधील फरक स्पष्ट करा.

ब) उद्योजक - एक उत्प्रेरक यावर टीप लिहा.

प्रश्न 4) डॉ. नीलकंठ कल्याणी यांच्या उद्योजकीय कारकिर्दीचे वर्णन करा. [16]

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [16]

- अ) यशदा
- ब) नारायण आर. मूर्ती
- क) आर्थिक विकास आणि औद्योगिकरण
- ड) प्रेरणांचे चलनशास्त्र

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P907

[Total No. of Pages : 4

[4863] - 115

F.Y. B.Com.

INSURANCE & TRANSPORT

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the fundamental principles of life insurance. **[16]**

Q2) Explain state and Central Government policies regarding travel and tourism. **[16]**

OR

Explain the importance of transport in economic development.

Q3) a) State the functions of General insurance. **[8]**

b) Discuss the various modes of transport. **[8]**

OR

a) State the meaning and importance of logistics.

b) Explain the role of tourism in economic development.

Q4) Explain the importance of goods transport in import and export. **[16]**

P.T.O

Q5) Write Short Notes (Any Two):

[16]

- a) Advantages and limitations of Rail transport.
- b) Career options in insurance Business.
- c) Hazards in logistics.
- d) Difference between General insurance and Life insurance.

Total No. of Questions : 5]

P907

[4863] - 115

F.Y. B.Com.

विमा आणि वाहतूक

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) विम्याची मुलभूत तत्वे स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) प्रवास व पर्यटनासंदर्भातील राज्य व केन्द्र सरकारची धोरणे स्पष्ट करा. [16]

किंवा

आर्थिक विकासात वाहतूकीचे महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) साधारण विम्याची कार्ये विशद करा. [8]

ब) वाहतूकीच्या विविध साधनांची चर्चा करा. [8]

किंवा

अ) लॉजिस्टिकचा अर्थ व महत्व स्पष्ट करा.

ब) आर्थिक विकासात पर्यटनाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) आयात आणि निर्यातीमध्ये माल वाहतूकीचे महत्व सविस्तर स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) रेल्वे वाहतूकीचे फायदे व तोटे
- ब) विमा व्यवसायातील संधी/कारकिर्द
- क) लॉजिस्टिकमधिल अडथळे
- ड) साधारण विमा आणि जीवन विमा यातील फरक

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P908

[Total No. of Pages : 4

[4863] - 116

F.Y. B.Com.

MARKETING AND SALESMANSHIP

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Marketing? Explain the various functions of Marketing. **[16]**

Q2) Define Marketing Environment. Explain the factors of Marketing Environment. **[16]**

OR

What is Promotion Mix? Explain the methods of Promotion Mix.

- Q3)** a) State the various types of Channels of Distribution. **[8]**
b) State the importance of Marketing Mix. **[8]**

OR

- a) Explain the qualities of Sales Manager.
- b) Explain the types of Market Segmentation.

Q4) What is Rural Marketing? State the difficulties in Rural Marketing. **[16]**

P.T.O

Q5) Write Short Note (Any Two):

[16]

- a) Price Mix.
- b) E-Marketing.
- c) Importance of Advertising.
- d) Marketing Communication.

Total No. of Questions : 5]

P908

[4863] - 116

F.Y. B.Com.

MARKETING AND SALESMANSHIP

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) विपणन म्हणजे काय? विपणनाचे विविध कार्ये स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) विपणन पर्यावरणाची व्याख्या द्या. विपणन पर्यावरणाचे घटक स्पष्ट करा. [16]

किंवा

विक्रयवृद्धी मिश्र म्हणजे काय? विक्रयवृद्धी मिश्रच्या पध्दती स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) वस्तू वितरणाचे विविध मार्ग सांगा. [8]

ब) विपणन मिश्रचे महत्व सांगा. [8]

किंवा

अ) विक्रय व्यवस्थापकाचे गुण स्पष्ट करा.

ब) बाजारपेठ विभागीकरणाचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) ग्रामीण विपणन म्हणजे काय? ग्रामीण विपणनातील अडचणी सांगा. [16]

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) [16]

अ) किंमत मिश्र

ब) ई - विपणन

क) जाहिरातीचे महत्व

ड) विपणन संज्ञापन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P909

[Total No. of Pages : 2

[4863] - 117

F.Y. B.Com.

FOUNDATION COURSE IN COMMERCE

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Explain the economic and social objectives of business. **[16]**

Q2) Define 'Joint Stock Company'. State the characteristics of Joint Stock Companies that can be formed under the 'Companies Act 1956'. **[16]**

OR

Explain Industrial Policy of India of the year 1948 and the year 1956.

Q3) Describe briefly the management of Stock Exchange in India. **[16]**

OR

Define Public Sector Undertaking. Explain features of Public Sector Undertaking.

Q4) Write a detailed note on Maharashtra Chamber of Commerce, Industries and Agriculture. **[16]**

Q5) Write Short Note (Any Two): **[16]**

- a) Primary Functions of Commercial Bank.
- b) Consumer Movement.
- c) Road Transport.
- d) Social Responsibilities of Business in India.

Total No. of Questions : 5]

P 909

[4863] - 117

F.Y. B.Com.

FOUNDATION COURSE IN COMMERCE

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) व्यवसायाची आर्थिक आणि सामाजिक उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा. [16]

प्र.2) 'संयुक्त भाग भांडवल कंपनी' व्याख्या लिहा. कंपनी कायदा 1956 च्या अंतर्गत अस्तित्वात आलेल्या संयुक्त भाग भांडवल कंपन्यांची वैशिष्ट्ये सांगा. [16]

किंवा

भारतीय औद्योगिक धोरण 1948 आणि भारतीय औद्योगिक धोरण 1956 विस्तारात लिहा.

प्र.3) भारतीय प्रतिभूती बाजाराचे व्यवस्थापन थोडक्यात वर्णन करा. [16]

किंवा

सार्वजनिक प्रमंडळ व्याख्या लिहा. सार्वजनिक प्रमंडळाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.4) महाराष्ट्र चेंबर ऑफ कॉमर्स इंडस्ट्रीज अॅन्ड अंग्रीकल्चर सविस्तर टिप लिहा. [16]

प्र.5) थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [16]

- अ) व्यापारी बँकांची प्राथमिक कार्ये
ब) ग्राहक चळवळ
क) रस्ता वाहतूक
ड) भारतातील व्यवसायाची सामाजिक जबाबदारी

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P910

[Total No. of Pages : 3

[4863] - 118

F.Y. B.Com.

PERSIAN (General - I)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Define and Illustrate any ten of the following:

[20]

- (۱) استعاره (۲) لف و نشر (۳) مرآة التطير (۴) تجنيس زائد (۵) تجنيس مركب
- (۶) صفت تليخ (۷) صفت اشتقاق (۸) تجنيس ناقص (۹) حُسن تعليل
- (۱۰) تجنيس مضارع (۱۱) مبالغه (۱۲) تجاهل عارضانة (۱۳) تشبيه

Q2) Define any two of the following:

[10]

- (۱) رباعي (۲) قصيده (۳) غزل (۴) نظم

Q3) A) Reproduce in your own words of any one of the following:

[10]

- (۱) حکایت یوسف و زلیخا
- (۲) حکایت جدو جہد
- (۳) حکایت در لوتو کل

P.T.O.

B) Write any one of the following:

[10]

- 1) Life sketch of Dr. Iqbal.
- 2) Poetic Art of Behar.
- 3) Style of Ameer Khusrau.

Q4) A) Explain any five couplets of the following into English, Urdu, Marathi or Persian. [10]

- ۱- چنان آفریدی زمین و زمان
۲- آن پار سا کرده ملک رهن است
۳- من چه داتم کمان طبیب اندر گجاست
۴- خلق را باشد سیرای رنگ و بو
۵- چو انسان را نباشد فصل او احسان
۶- من از نا آئینی گم کرده را بیم
۷- سحر در شاخسار بوستان
- بمان گردش انجم در آسمان
آن پادشاه که مال رعیت خورد گداست
می شناسم یک طبیب آنهم خداست
کس نپرسد کان یک مثل پشتر مرده کو
چه فرقی از آدم تا نفس دیوار
تو بیدار آمدی بیدار رفتی
چه خوش می گفت مرغی لقمه خوانی

B) Translate any Two of the following passage into English, Urdu, Marathi or Persian. [12]

- ۱- آورده اند که سلمان فارسی رضی الله عنه در شهری امیر بود و عادت و سیرت او در میان امارت و رسم ولایت هیچ تفاوت نه کرده بود بلکه پیوسته ملیم پوشیدی و پیاده رفتی و اسباب خانه خویش خود تکلف کردی - روزی در میان بازار میرفت مردی اسبیت خریدی بود
- ۲- آورده اند که سبکتگین پدر سلطان محمود در اوائل حال که ملازم سلطان سجور بود - از نیک سر اسب پیش نداشت و اوقات او بغایت بعبث میگذشت هر روز به بزم شکار به صحرای رفتی - اگر صدی بدست آمدی بدان گذرانیدی -
- ۳- در مثال حکمائے هند مذکورست که مورے کرچھ بر لیستہ بود و از تودہ خاکسائی که نقل آن آدمیان را بکلفت سپردند ذرہ ذرہ می برد و بطرف دیگر میریخت بر رخ برو گذر کرد - شخصی دید ضعیف و نحیف که بنشاط تمام دست و پا می زد و در نقل کردن -

- C) Translate the following Unseen English Passage into Persian, Urdu or Marathi. [8]

Janakinath Boss, who had Migrated from Bengal to Orrisa and had settled down at Oriya Bazar, Cuttaks a lawyer was a unique person who combine in himself many opposite traits. A lawyer by profession, he has appointed by The British Raj Bahadur. But he was also a nationalist at heart and humani train to the core with immense love of his country and her people.

[4863] - 119

F.Y. B.Com.

ARABIC (General - I)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q. I. Translate into English Or Urdu Or 20
Marathi any Two of the following Passages.

(الف) « — نَزَّ اِمْرَ خَلِيفَةَ مِنْ بَنِي الْعَبَّاسِ يَوْمًا
وَنَزَّيْرُهُ فِي دَارِهِ - وَكَانَ لِلْوَنَزَيْرِ وَكَدُّ
نَجِيبٌ . فَلَمَّا جَلَسَ الْخَلِيفَةُ اجْلَسَ الصَّبِيُّ
اِلَى جَانِبِهِ وَسَأَلَهُ « اَدَارَ الْخَلِيفَةُ اَحْسَنُ
اَمْ دَارَ اَبِيكَ ؟ » فَاَجَابَ الصَّبِيُّ عَلَى الْقَوْرِ
« مَتَى كَانَ الْخَلِيفَةُ فِي دَارِ اَبِي فَدَارُ اَبِي
اَحْسَنٌ . » ثُمَّ اَرَاهُ خَاتَمًا ثَمِينًا فِي خَنْصَرِهِ
وَسَأَلَهُ « هَلْ رَأَيْتَ خَيْرًا مِنْ هَذَا الْخَاتَمِ ؟
فَقَالَ الصَّبِيُّ « لَعَمْرِي ، اَلْيَدُ الَّتِي هُوَ فِيهَا خَيْرٌ مِنْهُ .
فَدَهَشَ الْخَلِيفَةُ مِنْ حُسْنِ جَوَابِهِ . وَقَالَ
لَهُ : « هَلْ تُحِبُّ اَنْ تَكُونَ خَلِيفَةً بَعْدِي ،
فَقَالَ الصَّبِيُّ « اَبْنُ الْخَلِيفَةَ اَوْلَى مِنِّي فَهُوَ خَيْرٌ
الْحَقِّي فِي الْخِلَافَةِ وَاَنَا لَسْتُ مِنَ الْخَائِبِينَ — »

(ب) - «كَانَ وَكَيْدٌ فَقِيرٌ جَالِسًا فِي الطَّرِيقِ ،
يَأْكُلُ خُبْزًا - فَرَأَى مَطْبًا نَائِبًا عَلَى الْبُعْدِ ،
فَنَادَاهُ وَمَدَّ لَهٗ يَدَهُ لِقَطْعَةٍ مِنْ
الْخُبْزِ حَتَّى ظَنَّ الْكَلْبُ أَنَّكَ سَيُعْطِيهِ مِنْهُ
لِقَمَةً فَضَرَبَهُ مِنْهُ لِيَتَنَاوَلَ الْخُبْزَ -
فَضَرَبَهُ الصَّبِيُّ بِالْعَصَا عَلَى رَأْسِهِ فَضَرَّ
الْكَلْبُ وَهُوَ يَجُودِي مِنْ شِدَّةِ الْأَلَمِ - وَفِي
ذَلِكَ الْوَقْتِ كَانَ رَجُلٌ يُطْلِقُ مِنْ شِبَاكِهِ وَ
رَأَى مَا فَعَلَ الصَّبِيُّ ، فَانزَلَ إِلَى الْبَابِ وَمَعَهُ
عَصَا خَبِئًا وَرَأَاهُ - وَنَادَى الصَّبِيَّ وَابْتَرَأَ
لَهُ قَرْنًا - فَأَسْرَعَ الصَّبِيُّ وَمَدَّ يَدَهُ لِيَأْخُذَ
الْقَرْنَ فَضَرَبَهُ الرَّجُلُ بِالْعَصَا عَلَى أَمْرٍ بِهِ -
فَرُبَّ جَبَّةٍ جَعَلَتْهُ لِيَصْرَخُ أَكْثَرَ مِنْ الْكَلْبِ -»

(ج) الْفَأْرُ لَا يَخْرُجُ فِي النَّهَارِ -
بَلْ يَخْتَبِي فِي دَاخِلِ الْأَجْمَارِ -
لَكِنَّهُ إِذَا رَأَى الظُّلَامَ -
وَكَانَ أَهْلُ الْبَيْتِ فِيهِ نَامُوا -
لَيْسَرَ فِي الْبَيْتِ بِلَا اجْتِسَامٍ -
يَأْكُلُ مَا شَاءَ مِنَ الطَّعَامِ -

- فَتَارَةً يَأْكُلُ خُبْنًا يَا بِنَا -
- وَقَارَةً يُحَرِّمُنَا النَّفَالِسَا -
- مِنْ مَجْوَةٍ أَوْ تَرْبَدَةٍ أَوْ جَبِينِ -
- أَوْ مِنْ حَلِيْبٍ طَيِّبٍ أَوْ سَمْنِ -

Q. 2(A) Translate into "English", any five of the following Sentences: (10)

- ① هُوَ ذَاهِبٌ إِلَى بَيْتِ سَدِيقِهِ -
- ② وَالِدِي عَامِلٌ فِي غُرْفَةٍ -
- ③ هَلْ مَدَّرَتْكَ مَخْلَقَةٌ -
- ④ عَلَى النَّافِذَةِ سِتَارَةٌ -
- ⑤ ذَلِكَ الْكُرْسِيُّ مَرِيحٌ -
- ⑥ الْمُدَرِّسُ الْجَدِيدُ رَجُلٌ طَوِيلٌ -
- ⑦ فِي الشَّلَاحَةِ لَمَسَاحٌ -
- ⑧ هَذِهِ الْحَافِلَةُ ذَاهِبَةٌ إِلَى الْجَامِعَةِ -

(B) Translate into "Arabic", any five of the following Sentences: (10)

- ① That bus is going to the University.
- ② No, His college is closed.
- ③ There is a student in the Classroom.

- ④ He is going to his home.
 ⑤ This School is good.
 ⑥ That car is beautiful.
 ⑦ This bus is coming from
 the college.
 ⑧ The student is going to the
 School.

Q.3. Define with Examples any Two of the
 following Topics: (10)

- ① المبتدأ والخبر - ② حروف الهجاء -
 ③ الأسماء الاشارة - ④ الأعراب -

Q.4.(A) Summarise any Two of the
 following Lessons: (10)

- ① الطائر والبنات ② كلابي ③ الحرير -

(B.) Write in Arabic any Two of the following: (10)

- ① الشهور الميلادية - ② أيام الأسبوع -
 ③ عشرة الفات للبنك - ④ الشهور الهجرية

(C.) Write a Letter in Arabic to the (10)
 Business Manager of any Company.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P912

[Total No. of Pages : 3

[4863] - 120

F.Y. B.Com.

ADDITIONAL ENGLISH

**Text Prescribed : The Joy of Reading Literature
(2008 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Read the following paragraph carefully and find single words for the phrases given below (Any Four): **[4]**

He had got the best of an educational system where the early years instilled discipline and basics, but the subsequent repetition of the same crippled minds that were ready to takeoff. In America he found that an encouragement, yet simultaneously he found that American students seemed unable to utilize the truly astonishing opportunities that their educational system offered at the higher level.

- a) to introduce by gradual efforts
- b) following in time and order
- c) act or process of repeating
- d) a person who is partially disabled
- e) done at the same time
- f) to fill with sudden wonder

P.T.O.

B) Fill in the blanks with right tag questions for the following sentences (Any Four): **[4]**

- a) Mr. Smith is at home, _____ ?
- b) They are coming home today, _____ ?
- c) The train hasn't left, _____ ?
- d) Please bring the chair, _____ ?
- e) It did not rain yesterday, _____ ?
- f) He is coming for the movie, _____ ?

C) Add a suffix to the following words to make another word (Any Four): **[4]**

- a) human –
- b) achieve –
- c) harm –
- d) slow –
- e) attend –

D) Give antonyms of the following words (Any Four): **[4]**

- a) sorrow
- b) open
- c) rise
- d) beautiful
- e) far

Q2) Answer any one of the following in detail. **[16]**

- a) How does Gangu try to convince the narrator about his marriage to Gomti?
- b) Why did people thank Banu at the end of the story?

Q3) Answer any one of the following in detail. **[16]**

- a) Comment on the Central theme of the poem ‘where the mind is without fear’.
- b) Describe the different types of bangles which the bangle-sellers carry.

Q4) Answer any two of the following in short: **[16]**

- a) How is the work of a person in advertising different from that of others?
- b) Describe the way in which Paul and Patricia discovered who Mr. Markie was.
- c) How does Nehru describe the India of the past?
- d) Describe the reaction of Jim on seeing Della with short hair.

Q5) Answer any two of the following in short: **[16]**

- a) Discuss the significance of the title of the poem “I too, sing America”.
- b) Elaborate the central idea of the poem “Success is Counted Sweetest”.
- c) Comment on the title of the poem “The world is too much with us”.
- d) Comment on the theme of “Sonnet 29”.

Total No. of Questions : 7]

SEAT No. :

P913

[Total No. of Pages : 3

[4863] - 121

F.Y. B.Com.

MARATHI (Regular)

व्यावहारिक व उपयोजित मराठी

अभ्यास पुस्तके ह

1) आत्मसंवाद

2) व्यावहारिक मराठी

(2008 पॅटर्न)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

सूचना:ह

1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) पुढीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर 500 शब्दांत निबंध लिहा.

[10]

i) प्रसारमाध्यमे आणि युवापिढि.

ii) मराठी माणूस उद्योगधंद्यात मागे का?

iii) 'मन वठाय वढाय!' (ललित)

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे विस शब्दांत लिहा.

[10]

i) आत्मचरित्रपर लेखन कोणकोणत्या नावांनी ओळखले जाते?

ii) चित्रपट क्षेत्रातील दोन आत्मचरित्रांची नावे लिहा.

iii) डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम यांच्या आत्मचरित्राचे नाव लिहा.

iv) 'माझा अविस्मरणीय क्षण' हा लेख कोणाचा आहे?

v) माधव कोंडविलकर लग्नास का तयार होत नाही?

vi) 'कृष्णाकाढ' हे आत्मचरित्र कुणाचे आहे?

P.T.O.

- vii) सूर्यकांत मांडरे यांचा पहिला लेख कोणत्या दिवाळी अंकात छापून आला?
- viii) दहावीला असतांना अनिल अवचट कोणत्या हॉस्टेलमध्ये राहत होते?
- ix) सीमा देव यांचा पहिला चित्रपट कोणता?
- x) जनाबाई गिन्हे यांचे लग्न कोठे आणि कुणाशी ठरले होते?
- xi) डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांचा जन्म कोठे झाला?
- xii) मुलाखत घेणाऱ्या व्यक्तीने विठ्ठल कामत यांना कोणता प्रश्न विचारला?
- xiii) 'विक्री एक कला, खरेदीसुद्धा एक कला', हा लेख कोणत्या आत्मचरित्रातून घेतला आहे?

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर पन्नास शब्दांत लिहा. [5]

- i) सूर्यकांत मांडरे 'किंचित लेखक' कसे झाले?
- ii) अनिल अवचट यांचे पूर्णानंद स्वामींवरील मन का उडाले?

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर दीडशे शब्दांत लिहा. [10]

- i) सुनील गावसकर यांच्या अविस्मरणीय क्षणांचे वर्णन करा.
- ii) यशवंतराव चव्हाण यांच्या व्यक्तिमत्त्वाची जडणघडण कशी झाली? स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [20]

- i) विद्या सहकारी बँकेत रोखपाल पद भरावयाचे आहे. याविषयी बँकेच्या व्यवस्थापकाच्या नावे अर्ज करा.
- ii) 'दीपस्तंभ' या स्वयंसेवी संस्थेने मोफत वाचनालय सुरू केले आहे. या संस्थेचा शासकीय अनुदानासाठी अर्ज आलेला आहे. या अर्जावर वित्त सचिवांसाठी टिप्पणी लिहा.
- iii) तुमच्या महाविद्यालयात क्रीडा सप्ताहाचे आयोजन करण्यासाठी प्राचार्यांनी बोलविलेल्या वर्ग प्रतिनिधीच्या बैठकीचे इतिवृत्त लिहा.
- iv) तुमच्या महाविद्यालयाने विद्यार्थ्यांसाठी कला प्रदर्शन भरविण्याचे ठरविले आहे. या कला प्रदर्शनाची सविस्तर माहिती देणारे माहितीपत्रक तयार करा.

प्रश्न 6) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

[10]

i) जाहीर निवेदन म्हणजे काय? ते सांगून 'स्वाईन फ्ल्यू' चा फैलाव होऊ नये यासाठी नागरिकांना सावध करणारे आरोग्य विभागामार्फत जाहीर निवेदन तयार करा.

ii) खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर वृत्तपत्रांसाठी जाहिरातीचा मसुदा तयार करा.

अ) नवीन पंखा

ब) नवीन मराठी नाटक

प्रश्न 7) खालील उताऱ्याचे एक तृतीयांश सारांश लेखन करून त्यास समर्पक शीर्षक द्या. [5]

गाडगेमहाराज हे महान समाजसुधारक संत होऊन गेले. दारिद्र्य, अंधश्रद्धा, देवधर्म, कर्मकांड, भोळेपणा, जात पात व व्यसने यांत बुडून गेलेल्या समाजाला त्यांनी नवा मार्ग दाखविला त्यासाठी त्यांनी केवळ भाषणबाजी केली नाही. त्यांच्या हातातील खराटा हेच त्यांचे साधन होते. गावातील गलिच्छ वस्त्या ते झाडून स्वच्छ करित. पुढे त्यांनी जनमानसातील कचरा साफ करण्याचे अखंड व्रत आयुष्यभर चालविले. फुकटचे त्यांनी स्वतः कधी खाल्ले नाही व इतरांना खाऊ दिले नाही. श्रमांना प्रतिष्ठा प्राप्त करून दिली. गरिबीचे मूळ अज्ञानात, व्यसनात, गलिच्छपणात व आळसात आहे, हे त्यांनी लोकांना पटविले. लक्षावधी रूपये वर्गणीरूपाने जमवून त्यांनी धर्मशाळा, गोशाळा, पाठशाळा, पाणपोया इत्यादी बांधल्या व लोकहिताची कामे केली. रंजल्या ह्व गांजलेल्यांची सेवा हीच त्यांनी विठ्ठलभक्ती मानली. लक्षावधी रूपये जमवून त्यातील पैचाही विनियोग त्यांनी स्वतःसाठी कधी केला नाही सार्वजनिक जीवनात आर्थिक व्यवहार सांभाळणारा माणूस किती स्वच्छ असावा याचा गाडगेबाबा हे एक अत्युच्च आदर्शच होते.

(127 शब्द)

किंवा

खालील इंग्रजी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा.

One day the King saw a Poor man in working in the field. It was a very cold day, but the man had very few clothes on. He was singing merrily while he was working. The king went to him and said, "Don't you feel cold in this weather?" The man replied, "No, I don't feel the cold. You see that I have to work very hard. That makes we warm. "you seen to be very happy. Are you really happy?" The man replied, " of course; I am I have no time to be unhappy.

[4863] - 122

F. Y. B. Com.

SANSKRIT

Amarbhāratī (अमरभारती)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 60

Q1) Translate into English or Marathi **any two** from section 'A' and **any two** from section 'B' from following passages. [20]

पुढीलपैकी 'अ' विभागातील कोणत्याही दोहोंचे व 'ब' विभागातील कोणत्याही दोहोंचे मराठीमध्ये भाषांतर करा.

Section - A विभाग - अ

i) सुतःह्ण आयुष्मन्, उद्घातिनी भूमिरिति मया रश्मिसंयमनाद्रथस्य मन्दीकृतो वेगः। तेन मृग एष विप्रकृष्टान्तरः संवृत्तः। संप्रति समदेशवर्तिनस्ते न दुरासदो भविष्यति।

राजाःह्ण तेन हि मुच्यन्तामभीषवः।

सूतःह्ण यदाज्ञापयत्यायुष्मन् (रथवेगं निरूप्य) आयुष्मन्, पश्य पश्य।

मुक्तेषु रश्मिषु निरायतपूर्वकाया निष्कम्पचामरशिखा निभृतोर्ध्वकर्णाः।

आत्मोद्धतैरपि रजोभिरङ्घनीया धावन्त्यमी मृगजवाक्षमयेव रथ्याः॥

ii) वनानां, सरसां, नदीनां, वन्यजीवानां च समावेशकस्य प्राकृतिकपर्यावरणस्य रक्षणं संवर्धनं च, तथैव सर्वेषां प्राणिनां प्रति दयाभावश्च, वैज्ञानिकदृष्टिकोणस्य, मानववादस्य, जिज्ञासाभावस्य, सुधारणाभावस्य च विकासः, सार्वजनिकसम्पत्तेः सुरक्षणं, हिंसायाः प्रत्याख्यानं च, यथा राष्ट्रं निरन्तरं प्रयत्नस्य उपलब्धेश्च उच्चतरं स्तरं स्पृशेत् तथा व्यक्तिगतेषु, सामूहिकेषु च कार्यकरणक्षेत्रेषु उत्कर्षाधिगमं प्रति सदा प्रयतनं च, भारतस्य सर्वेषां नागरिकाणां कर्तव्यं भवेत्।

iii) तन्मया गृहागतेन बुभुक्षया पीड्यमानेन त्वत्सकाशात्भोजनमर्जनीयम्। तन्न त्वयैकाकिन्यास्य भूपते रक्तभोजनं कर्तुं युज्यते। तच्छ्रुत्वा मन्दविसर्पिण्याहह 'भो यदि मया सह रक्तपानं करीष्यसि तत्तिष्ठ'। अभीष्टतरं रक्तमास्वासय'। सोऽब्रवीत्ह भगवति एवं करिष्यामि। यावत्त्वं नास्वादयसि प्रथमं नृपक्तं तावन्मया देवगुरुकृतः शपथः स्यात्, यदि तदास्वादयामि'। एवं तयोः परस्परं वदतोः स राजा तच्छयनमासाद्य प्रसुप्तः। अथासौ मत्कुणो जिह्वालौल्यात् प्रकृष्टोत्सुक्यात् जाग्रतमपि महीपतिमदशत्।

P.T.O.

Section - B विभाग - ब

- i) मया तु विविधं वन्यं संचितं पुरुषर्षभ।
तवार्थं पुरुषव्याघ्र पम्पायास्तीरसम्भवम्॥
एवमुक्तः स धर्मात्मा शबर्या शबरीमिदम्।
राघवः प्राह विज्ञाने तां नित्यमबहिष्कृताम्॥
- ii) ततोऽवतीर्य राधेयो रथादाशु समुद्यतः।
चक्रं भुजाभ्यामालम्ब्य समुत्क्षेप्तुमियेष सः॥
ग्रस्तचक्रस्तु राधयः क्रोधादश्रूण्यवर्तयत्।
अर्जुनं वीक्ष्य संरब्धमिदं वचनमब्रवीत्॥
- iii) कं सजघान कृष्णः का शीतलवाहिनी गङ्गा।
के दारपोषणरताः कं बलवन्तं न बाधते शीतम्॥
राक्षसेभ्यः सुतां हृत्वा जनकस्य पुरीं ययौ।
अत्र क्रियापदं गुप्तं मर्यादा दशवार्षिकी॥

Q2) Explain with reference to the context **any one** of the following from Section 'A' and **any one** from Section 'B'. [10]

‘अ’ विभागातील कोणत्याही एकाचे व ‘ब’ विभागातील कोणत्याही एकाचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा.

Section - A विभाग - अ

- i) न स्वभावोऽत्र मर्त्यानां शक्यते कर्तुमन्यथा।
ii) तृषितो याचते तोयं तथाऽहं तव दशनात्।

Section - B विभाग - ब

- i) तक्रं शक्रस्य दुर्लभम्।
ii) क्व ते धर्मस्तदा गतः।

Q3) Write a long answer of **any one** of the following from Section 'A' and **any one** from Section 'B'. [20]

‘अ’ विभागातील कोणत्याही एका प्रश्नाचे व ‘ब’ विभागातील कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

Section - A विभाग - अ

- i) Write a short note on ‘गणनिक्व्याधिकारः’
‘गणनिक्व्याधिकारः’ या पाठाचा सारांश लिहा.
- ii) Write a Story of ‘मन्दविसर्पिणी यूका’ with its essence.
‘मन्दविसर्पिणी यूका’ ही कथा सतात्पर्य लिहा.

Section - B विभाग - ब

- i) Critically appreciate ‘शबर्याः रामदर्शनम्’.
‘शबर्याः रामदर्शनम्’ या पाठाचे रसग्रहण करा.
- ii) Write a short note on ‘मोहमुद्गरः’
‘मोहमुद्गरः’ या पाठाचा सारांश लिहा.

Q4) Write short note on **any one** of the following from Section 'A' and **any one** from Section 'B'. [10]

‘अ’ विभागातील कोणत्याही एकावर व ‘ब’ विभागातील कोणत्याही एकावर विवेचक टीप लिहा.

Section - A विभाग - अ

- i) गणेशोत्सवः।
- ii) कौटिलीयह्यअर्थशास्त्रम्।

Section - B विभाग - ब

- i) याज्ञवल्क्यः।
- ii) Instructions of जिजामाता. जिजामातेचा उपदेश.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P915

[Total No. of Pages : 4

[4863] - 123
F. Y. B.Com.
HINDI
(2008 पॅटर्न)

पाठ्यपुस्तकें:-

- i) साहित्यधारा : गद्य संग्रह
संपादक : पुणे विद्यापीठ, हिंदी अध्ययन मंडल
- ii) साहित्यधारा : काव्यसंग्रह
संपादक : पुणे विद्यापीठ, हिंदी अध्ययन मंडल

समय : 3 घण्टे]

[पूर्णांक : 70

सूचनाएँ :ह

- 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
- 2) दाहिनी ओर लिखें अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्रश्न 1) अ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिये : [6]

- i) खेत तबाह होने पर भी हल्कू प्रसन्न क्यों था?
- ii) 'बरसाने की राधा' कहानी के आधार पर श्रीकृष्ण और राधा के प्रेम का परिचय दीजिये।
- iii) 'भोलाराम का जीव' स्वर्ग में क्यों नहीं जाना चाहता था?
- iv) 'चीफ की दावत' में माँ कैसे रंग भर देती है?

आ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिये : [6]

- i) 'पुरुष हो पुरुषार्थ करो' ऐसा कवि क्यों कहते हैं?
- ii) 'जो बीत गई' कविता के द्वारा कवि क्या संदेश देते हैं?
- iii) 'प्रेत का बयान' कविता में कवि नागार्जुन ने किस बात पर व्यंग्यात्मक प्रहार किया है?
- iv) 'जन जन का चेहरा एक' कविता का भावार्थ लिखिये।

P.T.O.

- प्रश्न 2) अ) निम्नलिखित में से किन्ही दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिये : [6]
- i) “नियमों की सीमा से चलते हुए आदमी नहीं पहचाना जाता, नियमों के तोड़ने अथवा उनकी सीमा समाप्त होने पर पहचाना जाता है।”
 - ii) चार आदमी कन्धा दिये हुए हैं और सात आदमी साथ चल रहे हैं सातवाँ मैं ही हूँ।
 - iii) हमारे विद्यार्थी किसी भी बात में पिछड़े हों, पर संगठन, आक्रमण आदि में अभी वे मधुमक्खियों को ही सौ बरस तक शिक्षा दे सकते हैं, मधुमक्खियाँ उनके आगे नौसिखिया साबित होंगी।
- आ) निम्नलिखित में से किन्ही दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिये : [6]
- i) क्रीत दास है हम
इतिहासह वसन सीते हैं
इतिहास उनका हैं
हम सब तो स्याही हैं
विजय सभी उनकी
हम घायल सिपाही हैं
 - ii) मानव का रचा हुआ सूरज
मानव को भाप बनाकर सोख गया।
पत्थर पर लिखी हुई यह
जली हुई छाया
मानव की साखी है।
 - iii) सभी ओर बहनें हैं, सभी ओर भाई हैं।
सभी ओर कन्हैया ने गायें चरायी हैं
जिन्दगी की मस्ती का आकुलता भोर एक,
बंसी की धुन सभी ओर एक।
दानव दुरात्मा एक,
मानव की आत्मा एक।

- प्रश्न 3) टिप्पणियाँ लिखिये : [4]
- अ) ताजमहल का बगीचा
- अथवा
- साहित्यिक चोर
- आ) ग्रामयुवती का रूप लावण्य [4]
- अथवा
- ‘वरदान माँगुंगा नहीं’ कविता का संदेश
- इ) निम्नलिखित में से किन्हीं छह प्रश्नों के एकद्वैक वाक्य में उत्तर लिखिये : [6]
- ‘पाजेब’ किसके साथ चली गई थी?
 - मुमताजमहल का वास्तविक नाम क्या था?
 - कुहरे में लिपटा हर आदमी लेखक को कैसे लग रहा था?
 - लेखक के अनुसार शब्द और अर्थ कैसे पैदा हुए हैं?
 - भोलाराम की पेन्शन के लिए नारद ने साहब को क्या रिश्वत दी?
 - किसकी प्राप्ति के लिए कवि हृदय की दुर्बलता त्यजने की सलाह देते हैं?
 - कवि के अनुसार मधुबन किस बात पर शोर नहीं मचाता?
 - कवि ने मानव का रचा हुआ सूरज किसे कहा है?
 - हमें किसके काम निभाकर बौने ही रहना है?
 - कवि किस वेदना को न त्यागने की बात करते हैं?
- प्रश्न 4) अ) निम्नलिखित में से किसी एक पत्र का प्रारूप तैयार कीजिये : [6]
- अनुराग/अनुराधा भोसले, 571, शिवाजी नगर पुणे से ग्रंथपाल पद के लिए, सचिव, सत्य निकेतन संस्था, कोल्हापुर के नाम आवेदन पत्र लिखता/लिखती हैं।
 - प्रणय/प्रणिता माने, 218, विवेकानंद चौक, औरंगाबाद से अपने शहर की बिजली की समस्या का ब्यौरा देते हुए समाचार पत्र दैनिक ‘लोकमत’ के सम्पादक के नाम पत्र लिखता/लिखती है।

- आ) निम्नलिखित विज्ञापन अथवा वार्तालेखन का नमूना तैयार कीजिये : [6]
- बाजार में आए नये एल. सी.डी. टी. वी. का विज्ञापन ।
 - अपने शहर में संपन्न 'गणेशोत्सव' का वार्ता लेखन ।
- इ) निम्नलिखित में से किन्हीं छह वाक्यों को शुद्ध करके लिखिये : [6]
- शेर ने हिरन की शिकार की ।
 - लिखतेहलिखते उसका कलम घिस गया ।
 - वह कैदी निरपराधी था ।
 - रेल की यात्रा मुझे पसंत नहीं ।
 - विनोद के चार चाचे थे ।
 - मेरा कार्यालय यहाँ से दूर है ।
 - मैने अभी भोजन करना है ।
 - प्रमोद को पूछो ।

- प्रश्न 5) आ) निम्नलिखित में से किन्हीं सात शब्दों के हिंदी पारिभाषिक शब्द लिखिये : [7]
- Demand
 - Surcharge
 - Tender
 - Note
 - Judgment
 - Under
 - Notification
 - Factor
 - Cash Credit
 - Advance

- आ) निम्नलिखित में से किसी एक विषय का कल्पना ह्व विस्तार कीजिये : [7]
- गया वक्त फिर नहीं आता ।
 - मजहब नहीं सिखाता आपस में बैर रखना ।
 - अंत भला तो सब भला ।

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P916

[Total No. of Pages : 5

[4863] - 126

F.Y. B.Com.

FRENCH

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Use of dictionary is not allowed.*

Q.1) Ecrivez une lettre sur UN des thèmes suivants:

[10]

(A) Yukie Sato part en voyage d'affaires à Tokyo. Elle demande à sa secrétaire de réserver une chambre à L'Hôtel Hiroshi. Ecrivez avec tous les détails – la date d'arrivée et de départ, quel type de chambre et combien de chambres.

OU

(B) La Société Saint Gobain a donné une annonce pour la poste d'une secrétaire qui parle français, l'anglais et hindi. Ecrivez une lettre pour cet emploi. Vous donnez tous vos détails.

Q.2) Ecrivez UN dialogue de 7-8 répliques :

[10]

(A) Vous allez passer 2 ans à Lyon. Vous allez à une banque pour ouvrir un nouveau compte dans cette banque.

OU

(B) C'est votre anniversaire. Vous allez au restaurant avec vos amis. Vous commandez le menu.

Q.3) (A) Traduisez en anglais :

[10]

P.T.O.

La cuisine est très importante pour les Français et la cuisine française est connue partout dans le monde. Dans toutes les villes de France, le voyageur peut goûter des spécialités.

Dans les auberges, le propriétaire ou la propriétaire fait la cuisine. Ils ont appris les recettes de leurs parents ou grands-parents. Ils les aiment comme ils aiment leur pays, leur région et leur métier. Dans leur menu, ou dans leur carte, vous trouvez des produits amoureusement cuisinés pour vous.

A Angers, Eric propriétaire du Saint Gourmand, 35 ans, et sa femme Carole, 32 ans, ont pour la cuisine la passion que d'autres ont pour la musique. Il n'a pas de spécialités. Tous ses plats sont **des spécialités**. Le midi, le repas d'affaires a 150€ vous est servi en trois quarts d'heure.

(B) Traduisez en anglais :

[10]

Georges Nomikos est à la réception de l'hôtel de Paris. Le réceptionniste donne la clé de la chambre numéro 102.

Georges : Alors, ma clé?

Le réceptionniste: Voilà, monsieur. Votre chambre est chambre numéro 102, au premier étage.

Georges : C'est une chambre avec salle de bains?

Le réceptionniste: Oui, monsieur.

Georges : Est-ce qu'il y a un restaurant?

Le réceptionniste : Oui, il est ouvert de 19 heures à 23 heures.

Georges : Ah! Vous ne servez pas de déjeuner?

Le réceptionniste: Désolé, monsieur. Seulement le diner.

Q.4) Compréhension : Lisez le texte suivant et répondez aux questions qui suivent :

Le plein s'il vous plaît.

Claire revient pour six mois à Angers. Elle est en voiture. Elle s'arrête dans une station-service.

Claire : Le plein, s'il vous plaît!

Le pompiste: Normal, super ou sans plomb?

Claire : Super, s'il vous plaît.

Le pompiste: Vous voulez que je vérifie l'huile et l'eau?

Claire : Oui, s'il vous plaît.

Le pompiste: Vous n'avez besoin ni d'eau ni d'huile.

Claire : Bon. Je vous dois combine?

Le pompiste: Alors, le plein de super, ça fait 163 francs.

Claire: Voilà un billet de 500 francs. Je suis désolée, je n'ai pas de monnaie. Vous me donnez un reçu, s'il vous plaît.

Le pompiste : Bien sûr. Voilà, madame. Au revoir et bonne route.

A. Répondez aux questions suivantes: (4)

1. Où est-ce que Claire revient?
2. Où s'arrête-t-elle?

B. Dites vrai ou faux: (4)

1. Claire veut faire le plein de normal.
2. Le pompiste vérifie l'eau et l'huile.
3. Claire n'a pas de monnaie.
4. Claire demande un reçu.

C. Donnez le contraire: bonne (1)

D. Donnez l'infinitif: dois, s'arrête. (1)

Q.5) Grammaire et vocabulaire :

(A) Mettez au pluriel [4]

1. Le touriste va à Paris au mois de septembre.
2. Le bel appartement a une grande chambre.

(B) Mettez les verbes entre parenthèses aux temps ou aux modes indiqués : [3]

- (1) Est-ce que vous (pouvoir = futur) réserver une chambre.
- (2) Ils (prendre = passé composé) un taxi pour aller à l'hôtel.
- (3) (Téléphoner = impératif) au directeur avant 16 h, s'il vous plaît.

(C) Complétez avec les prépositions : [2]

- (1) Ils vont _____ Paris.
- (2) C'est _____ la part de qui ?

(D) Mettez au négatif : [6]

- (1) J'ai de la monnaie.
- (2) Il y a une belle maison dans le quartier.
- (3) Nous travaillons dans une banque.

(E) Trouvez l'objet direct : [5]

- (1) **J'aime le melon.**
- (2) Paul réserve les chambres.
- (3) Acceptez la carte de crédit.
- (4) Tu ne fais pas bien ce travail.
- (5) Prenez-vous le dîner à 8 heures ?

(F) Dites vrai ou faux : [5]

- (1) Le directeur financier financier l'ensemble des activités de l'entreprise.
- (2) L'assomption est le 5 avril.
- (3) Un billet d'argent est une pièce d'identité.
- (4) On va à la boulangerie pour acheter du pain.
- (5) La carte Pass est une carte de paiement.

(G) Choisissez la bonne réponse : [5]

(1) Un habitant de l'Allemagne est _____

1. Angers
2. Anglais
3. Allemand

(2) Dans un supermarché on achète un paquet de riz dans la _____ .

1. Poissonnerie
2. Section ménage
3. Epicerie

(3) Pour retirer de l'argent on va _____ .

1. à la gare
2. au distributeur automatique
3. au bureau de change

(4) Quand on cherche un logement on va

1. dans une agence immobilière.
2. dans agence de location.
3. dans une agence de voyage.

(5) La fête du travail est le

1. 1er novembre
2. 1er janvier
3. 1er mai

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P917

[Total No. of Pages : 4

[4863] - 127

F.Y. B.Com.

GERMAN

(2008 Pattern) (Regular) (Basic)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Frage 1. Übersetzen Sie die folgenden Texte ins Englische oder Marathi!

[15]

A)

(05)

Liebe Doris,

wie geht's dir? Ich bin schon zehn Tage in Indien, in Delhi. Ich stehe jeden Tag spät auf und gehe spazieren. Das Wetter ist schön. Ich habe viel Spaß. Das Seminar beginnt um 11 Uhr und endet um 5.00 Uhr. Wir wohnen in einem schönen Hotel mit Schwimmbad. Das Hotel heißt „Ashoka“. Hier gibt es viele Discos, Boutiquen, Kioske und gute Restaurants.

Schreib mir bald!

Viele liebe Grüße

Deine Sabine

B)

(04)

Das ist Michael Wächter (22). Er ist Bankkaufmann von Beruf. Jetzt wohnt er noch bei seinen Eltern. Aber in zwei Wochen zieht er um. Dann hat er selbst eine Wohnung. Die Wohnung hat ein Wohnzimmer, ein Schlafzimmer, ein Bad, eine Küche und einen Flur. Das Schlafzimmer und die Küche sind ziemlich klein. Das Bad ist alt und hat kein Fenster. Michael Wächter ist zufrieden.

C) Übersetzen Sie die folgenden Sätze ins Deutsche! (nur 3)

(06)

1. Mrs. Becks does not find sports important.
2. What are you by profession?
3. This is my brother. He studies medicine.
4. Is it your birthday today?
5. Every day Charlotte drinks coffee.

Frage 2. Beantworte Sie die folgenden Fragen! (nur 06)

(10)

1. Was essen und trinken Sie zum Abend?
2. Was kann man mit dem Videophone machen?
3. Sie sind in einem Cafe. Wie bestellen Sie einen Kaffee?
4. Hat Ihre Wohnung einen Balkon? Was haben Sie auf dem Balkon?
5. Was darf man im Klassenzimmer nicht machen?
6. Kommen Sie gern zum College? Warum?
7. Sie möchten ein Frühstück für fünf Personen machen. Was brauchen Sie?
8. Wann machen Sie eine Pause? Was machen Sie in der Pause?
9. Nennen Sie vier Städte Deutschlands!

P.T.O.

Frage 3. Grammatik

(40)

A) Ergänzen Sie das richtige Verb! (nur 4)

(04)

(bringen, funktionieren, sein, kennen, spazierengehen, mitkommen, fahren)

1. Frau Meier _____ nie ohne ihren Hund _____.
2. Hallo Petra und Martha, _____ ihr aus Dänemark ?
3. _____ bitte die Cola aus dem Kühlschrank , Henrik!
4. Schau Mal, Brad Pitt! _____ du ihn ?
5. Meine Kamera ist kaputt. Sie _____ nicht.

B) Ergänzen Sie die richtigen Artikel! (nur 4)

(04)

1. Der Kaufmann bedient _____ Kunden.
2. Die Mutter bringt _____ Kinder in den Kindergarten.
3. Das sind _____ interessante Bücher.
4. Auf das Deck kann man _____ Hund mitbringen.
5. Mama, ich will _____ Eis essen.

C) Ergänzen Sie die Personalpronomen! (nur 4)

(04)

1. Lieber Freund! Ich habe _____ lange nicht gesehen.
2. Hier ist Geld, wir leihen _____ dir gern.
3. Jedes Kind liebt seine Mutter. Es kann nicht ohne _____ leben.
4. Meine Freundin ist krank. Ich wünsche _____ *Gute Besserung!*
5. Hallo Herr Dietze, Wann sind _____ gekommen?

D) Ergänzen Sie die Possessivpronomen! (nur 4)

(04)

1. Wir sind Geschwister. Ich rufe _____ Bruder jeden Sonntag an.
2. Katherin und Karl, _____ Sohn ist so süß.
3. Das Mädchen kommt aus Berlin. _____ Eltern wohnen aber in Stuttgart.
4. Wir sind Geschwister. Wir besuchen _____ Vater in Köln.
5. Hallo Ute! Wie heißt _____ Freund?

E) Ergänzen Sie die Modalverben! (nur 4)

(04)

1. Das ist ein Museum. Ihr _____ hier keine Kamera benutzen.
2. Was _____ du später werden? Arzt oder Ingeieuer?
3. Wir _____ acht Sprachen. Wir sind multilingual.
4. Mama schläft! Ihr _____ leise spielen, Kinder.
5. Ich _____ Krimis.

F) Schreiben Sie die Sätze im Partizip Perfekt Form! (nur 4)

(04)

1. Wir feiern den Geburtstag von meinem Bruder.
2. Duscht ihr morgens oder abends?
3. Meine Schwester und ich kaufen am Sonntag ein.
4. Die Politiker diskutieren nur über die Zukunft.
5. Als Kinder helfen wir immer unserem Vater.

G) Ergänzen Sie die richtigen Präpositionen! (nur 5)

(05)

1. Bring bitte Cola _____ der Küche.
2. _____ dem Morgen frühstücke ich um 7 Uhr.
3. Die Blumen sind _____ der Vase.
4. Die Automechaniker arbeiten _____ einer Autowerstatt.
5. Man bekommt Briefmarken _____ der Post.
6. Martha geht _____ Fuß zur Schule.

H) Bilden Sie Fragen! (nur 4)

(04)

1. Bertolt geht ins Theater.
2. Seine Telefonnummer lautet 25526789.
3. Dino kauft zwei Kilo Kartoffeln.
4. Das Haus liegt dem Kino gegenüber.
5. Ja, wir kommen morgen.

I) Bilden Sie Sätze! (nur 4)

(04)

1. Waschmaschine, gut, die, funktionieren
2. Schweinebraten, einen, Pommes Frites, mit, das gehen?
3. ich, auf, 8, meistens, Uhr, stehen, um
4. Leid, mir, es, tun / ich, arbeiten, heute, müssen,
5. Nachmittag, Zeit, Hans, haben, du, heute, ?

J) Verbinden Sie die Sätze mit den richtigen Konjunktionen! (Benutzen Sie eine Konjunktion nur EINMAL) (nur 3)

(03)

1. Markus ist 14 Jahre alt. Martha ist 16.
2. Das Fenster finde ich gut. Es ist zu schmal.
3. Sie kommt nicht zum Unterricht. Sie muss zu Hause arbeiten.
4. Ich habe keinen Kuli. Ich habe einen Bleistift.

Frage 4.

[15]

A. Lesen Sie den folgenden Text und beantworten Sie die Fragen!

(08)

Es ist Mittag. Vera hat nichts gegessen oder getrunken. Sie hat jetzt großen Hunger und Durst. Sie geht in ein Restaurant. Viele Leute sitzen an den Tischen und warten auf das Essen. Vera sucht sich einen Platz und hängt Hut und Mantel an den Hacken und setzt sich.

Vor ihr liegt die Speisekarte. Sie liest sie genau und ruft den Kellner. „Herr Ober, bringen Sie mir zuerst eine Suppe!“ sagt sie zu ihm. Er geht in die Küche und holt sie. Er muss viele Gäste bedienen.

Bald ist er wieder da. Vera bestellt **Schweinebraten mit gemischtem Gemüse und eine Nachspeise.**

„Wünschen Sie etwas zu Trinken?“ fragt mich der Kellner. „Ein großes, dunkles Bier, bitte“.

Plötzlich sagt eine Stimme hinter mir „Guten Appetit!“ Ich sehe mich um. Es ist ein alter Bekannter, ein Schulfreund von mir. Ich begrüße ihn erfreut.

Fragen!

(04)

1. Was machen die Leute im Restaurant?
2. Was bestellt Vera zum Essen und Trinken?

Finden Sie ein richtiges Wort aus dem Text!

(03)

1. zu Mittag essen
2. Nachtsch
3. Ein Mann, den wir kennen

Finden Sie einen passende Titel zum Text!

(01)

B.Schreiben Sie über eines der folgenden Themen!

(07)

1. Mein Lieblingshobby
2. Meine Eltern
3. Ein Tag im College
4. Ein Ausflug

[4863] - 128

F.Y. B.Com.

URDU (General - I)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

[20] سوال 1 ذیل میں سے کوئی دس سوالات کے جوابات لکھیے :

- (1) افسانے میں مکالمے کی کیا اہمیت ہے ؟
- (2) افسانے اور ناول کا فرق واضح کیجئے۔
- (3) متالی خط کے اہم حصے کون کون سے ہیں ؟
- (4) ادب پرانے زندگی کی تحریک کا نظریہ ہے ؟
- (5) پریم چند پہلے کس قلمی نام سے لکھا کرتے تھے ؟
- (6) افسانے کے کوئی تین اہم اجزاء لکھیے۔
- (7) مختصر افسانہ شہرت کی بلندی کو کیوں پہنچا ؟
- (8) عصمت چغتائی نے عورتوں کے کون مائل کو پیش کیا ہے ؟
- (9) پریم چند کے پہلے افسانے کا نام کیا ہے ؟
- (10) گوگردھن کس افسانے کا کردار ہے ؟
- (11) علی عباس حسینی کے افسانوں میں کونسی خوبی مائی جاتی ہے ؟
- (12) ترقی پسند تحریک سے وابستہ دو افسانہ نگار کے نام بتائیے۔
- (13) مختصر افسانے کی تعریف لکھیے۔

[10] سوال 2 ذیل میں سے کسی ایک کا جواب لکھیے۔

- (1) پریم چند کے افسانوں کی خوبیاں بیان کیجئے۔

کسی ایک کردار پر نوٹ لکھیے۔

(1) نڈت الوپی دین

(2) رائے صاحب

(3) وحید

[10] سوال 3 (الف) ذیل کے کسی ایک افسانے کا خلاصہ لکھیے۔

(1) چوتھی کا جوڑا

(2) آئی - سی - ایس

(3) کالے صاحب

[10] (ب) مقامی کارپوریشن کے اعلیٰ عہدہ دار کو خط لکھ کر اپنے علاقے میں صفائی نہ ہونے کی شکایت کیجیے۔

یا

جنتا بینک ناسک میں منیجر کی آسامی کے لیے ایک عریضہ تحریر کیجیے۔

[5] سوال 4 (الف) ذیل کی اصطلاحوں میں سے کسی پانچ کا اردو ترجمہ کیجیے۔

Borrower (1)

Capitalization (2)

Financing (3)

Consumer (4)

Deposit (5)

Enterprenour (6)

Deduction (7)

Action (8)

[2] (ب) جملوں کی قسمیں لکھیے :

(1) وہ سریلی آواز کی ملکہ ہے۔

(2) تعلیمی سیر کے لیے ہم پہلے آگرہ، پھر فتح پور، سیکری، نیکر، آفر میں قطب منار گئے۔

[3] (7) کوئی تین محاوروں کو یا معنی جملوں میں استعمال کیجئے :

(1) چار چاند لگنا

(2) دانت کھٹ کرنا

(3) گل کھلانا

(4) زخم ہر دمک چھڑکنا

[12]

(8) کسی ایک عنوان پر مضمون لکھئے :

(1) انٹرنیٹ کی کرشمہ سازیاں

(2) زبان کی اہمیت

(3) اُف ایہ رشوت کا بازار

[8]

(9) ذیل کے اقتباسی کا اردو میں ترجمہ کیجئے -

We went to a temple yesterday. A learned man was sitting there. Many men were listening to him. He was telling them, donot behave foolishly. Avoid the company of wicked men. A good name is more precious then jewels. Let us not encourage the flatterers.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P919

[Total No. of Pages : 4

[4863] - 129

F.Y. B.Com.

FOUNDATION COURSE (Restructuring)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer each in 20 words (Any Ten):

[20]

- i) What is 'Culture'?
- ii) What is 'Poverty Line'?
- iii) What is 'Economic Inequality'?
- iv) What 'Urban Unemployment'?
- v) What is 'Religion'?
- vi) What is 'Science'?
- vii) What is 'Scientific Method'?
- viii) What is 'Stress'?
- ix) Explain the concept of 'Yoga'.
- x) What is 'Democracy'?
- xi) What is 'Society'?
- xii) What is 'Caste'?
- xiii) What is 'National Integration'?

P.T.O

Q2) Answer each in 50 words (Any Two): **[10]**

- i) What is the importance of 'Religion'?
- ii) Write note on 'Rule of Law'.
- iii) Write note on Self Employment.
- iv) Importance of Time Management.

Q3) Answer each in 150 words (Any Two): **[20]**

- i) What are the causes of low productivity of Indian Agriculture?
- ii) State and explain the various steps in Scientific Method.
- iii) What are the characteristics of Indian Society?
- iv) Explain the concept of 'Liberty', 'Equality' and 'Fraternity'.

Q4) Answer each in 300 words (Any Two): **[30]**

- i) What are the causes of unemployment in India? Suggest measure to reduce Unemployment.
- ii) What are the various obstacles in achieving the goal of National Integration in India? Suggest measures to remove obstacles.
- iii) What are the merits and demerits of Indian Democracy? Explain.
- iv) Explain the effects of Science and Technology on Agriculture, Health and Education.

Total No. of Questions : 4]

P919

[4863] - 129

F.Y. B.Com.

पायाभूत अभ्यासक्रम (पुनर्रचित)

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) प्रश्नांच्या उजव्या बाजूला त्या-त्या प्रश्नांचे गुण दर्शविले आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) प्रत्येक प्रश्नांची 20 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा)

[20]

- i) 'संस्कृती' म्हणजे काय?
- ii) 'दारिद्र्य रेषा' म्हणजे काय?
- iii) 'आर्थिक विषमता' म्हणजे काय?
- iv) 'शहरी बेकारी' म्हणजे काय?
- v) 'धर्म' म्हणजे काय?
- vi) 'विज्ञान' म्हणजे काय?
- vii) 'वैज्ञानिक पध्दती' म्हणजे काय?
- viii) 'ताणतणाव' म्हणजे काय?
- ix) 'योगा' ची संकल्पना स्पष्ट करा.
- x) 'लोकशाही' म्हणजे काय?
- xi) 'समाज' म्हणजे काय?
- xii) 'जात' म्हणजे काय?
- xiii) 'राष्ट्रीय एकात्मता' म्हणजे काय?

प्रश्न 2) प्रत्येक प्रश्नांची 50 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

- i) धर्माचे महत्व काय आहे?
- ii) कायद्याचे अधिराज्य यावर टिप लिहा.
- iii) स्वयंरोजगार यावर टिप लिहा.
- iv) वेळेच्या व्यवस्थापनाचे महत्व.

प्रश्न 3) प्रत्येक प्रश्नांची 150 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [20]

- i) भारतीय शेतीच्या कमी उत्पादकतेची कारणे कोणती?
- ii) वैज्ञानिक पध्दतीतील विविध अवस्था सांगून स्पष्ट करा.
- iii) भारतीय समाजाची वैशिष्ट्ये कोणती?
- iv) 'स्वातंत्र्य', 'समता' व 'बंधूता' या संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) प्रत्येक प्रश्नांची 300 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [30]

- i) भारतातील बेरोजगारीची कारणे कोणती? बेरोजगारी कमी करण्यासाठी उपाय सूचवा.
- ii) भारतातील राष्ट्रीय एकात्मता साह्य करण्यातील विविध अडथळे कोणते? अडथळे दूर करण्यासाठी उपाय सूचवा.
- iii) भारतीय लोकशाहीचे गुण-दोष कोणते? स्पष्ट करा.
- iv) शेती, आरोग्य व शिक्षण यावर विज्ञान व तंत्रज्ञानाचे झालेले परिणाम स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P920

[Total No. of Pages : 2

[4863] - 130

F.Y. B.Com. (Vocational)

COMPUTER APPLICATION (Theory)

(2008 Pattern) (Paper - I)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Draw a neat-labeled diagrams wherever necessary.
- 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer the following (Any Three):

[15]

- a) Explain any 2 types of browsers.
- b) What are the advantages and disadvantages of MS-Word?
- c) Define computer and explain advantages of computers.
- d) What is Search Engine?
- e) Explain different uses of MS-Excel in Business.

Q2) Solve the following (Any Five):

[10]

- a) Convert from Binary to Hexadecimal
 $(10101101010)_2 = ()_{16}$
- b) Convert from Binary to octal
 $(1010110)_2 = ()_8$
- c) Convert from Binary to decimal
 $(1101010)_2 = ()_{10}$
- d) Binary Addition:
 $101010 + 10111$
- e) Binary Subtraction:
 $10101111 - 11000$
- f) Binary Multiplication:
 $101111 * 11$

P.T.O.

Q3) Write Short Notes (Any Five):

[15]

- a) Input Devices.
- b) Mail Merge.
- c) Internet.
- d) Hard Disk.
- e) E-mail.
- f) Laser printer.
- g) Mouse.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P921

[Total No. of Pages : 1

[4863] - 131

F.Y. B.Com. (Vocational)

ADVERTISING, SALES PROMOTION & SALES MANAGEMENT

Marketing Communication

(2008 Pattern) (Paper - I)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What do you mean by communication? Discuss the importance of communication? **[12]**

OR

Discuss the types of communication.

Q2) What is sales promotion? Discuss the tools used in sales promotion. **[12]**

OR

Explain the concept and types of event management.

Q3) Write Short Notes (Any Two): **[16]**

- a) Public Relation.
- b) Means of Communication.
- c) Communication Skills.
- d) Problems in the process of communication.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P922

[Total No. of Pages : 2

[4863] - 132

F.Y. B.Com. (Vocational)
TAX PROCEDURE AND PRACTICES
“Indian Tax System”
(2008 Pattern) (Paper - I)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 20 words each (Any Five):

[10]

- a) State the various canons of taxation.
- b) What are the various heads of Income?
- c) Define Direct and Indirect Tax.
- d) Who is Hindu and who is not Hindu?
- e) Define Partner and firm and Partnership.
- f) Define “Res-Judicata”.
- g) Define “Tax” under I.T. Act 1961 (any two).

Q2) Answer in 50 words each any two:

[8]

- a) Give the contains under Article 245 and 246 to the Constitution of India.
- b) Write note on “Issue of Summon”.
- c) What do you understand by allowances and perquisites under the head salary?
- d) State the various “Characteristics” of taxation in India.

P.T.O.

Q3) Answer in 150 words each (Any Two):

[10]

- a) Write note on Article 280 of the constitution of India.
- b) What are the sources of Hindu law? Explain in brief.
- c) State the provisions of Hindu law in respect of, “Succession to the property of a female Hindu dying intestate”?
- d) Write down the essential elements of Partnership.

Q4) Answer in 500 words any one:

[12]

- a) What are the Inherent powers of the court?
- b) State the various taxes of Central and State Govt. and explain in brief each of them.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P923

[Total No. of Pages : 2

[4863] - 133

**F.Y. B.Com. (Vocational)
COMPUTER APPLICATION
(2008 Pattern) (Paper - II)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following (Any Four):

[20]

- a) Explain Printf(),scanf() functions.
- b) Explain Data types in C.
- c) What is a pointer? Uses of pointers.
- d) Explain the difference between while and do while.
- e) Explain three string function.
- f) Explain c tokens.

Q2) Write a program for the following (Any Two):

[10]

- a) Write a C program to print factorial of a number.
- b) Write a C program to check whether a number entered by user is Positive or Negative.
- c) Write a program to find the sum of first 10 natural numbers.

P.T.O.

Q3) Find the output:

[10]

a) `main ()`

```
{ int d = 1;
```

```
do printf(“%d\n”, d++);
```

```
while (d <= 9);} 
```

(A) Adding 9 integers

(B) Adding integers from 1 to 9

(C) Displaying integers from 1 to 9

(D) None of these

b) `char x = ‘B’;`

```
switch (x)
```

```
{case ‘A’: printf(“a”);
```

```
case ‘B’: printf(“b”);
```

```
case ‘C’: printf(“c”); }
```

(A) B

(B) b

(C) BC

(D) bc

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P924

[Total No. of Pages : 1

[4863] - 134

F.Y. B.Com. (Vocational)

ADVERTISING, SALES PROMOTION & SALES MANAGEMENT

Advertising

(2008 Pattern) (Paper - II) (Theory)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What do you mean by advertising? Explain the need and importance of advertising. **[12]**

OR

Explain the advantages of advertising.

Q2) What is an Ad. budget? Discuss the factors affecting Ad. Budget. **[12]**

OR

Discuss the different types of advertising.

Q3) Write Short Notes (Any Two): **[16]**

- a) Limitations of advertising.
- b) Ad creation.
- c) Ethical aspects in advertising.
- d) Appeals used in advertising.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P925

[Total No. of Pages : 2

[4863] - 135

F.Y. B.Com. (Vocational Course)
TAX PROCEDURE AND PRACTICES
State Sales Tax and Central Sales Tax
(2008 Pattern) (Paper - II)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 20 words each (Any Five):

[10]

- a) What is mean by 'Business'?
- b) Who is called 'Person'?
- c) Explain the rate of tax on packing materials.
- d) What is mean by 'Declared Goods'?
- e) What the entry 92A of List I of schedule VII of Indian constitution provides?
- f) Explain 'Documents of Title to the Goods'.
- g) Which Forms are used for Application of Registration under M. VAT Act and CST Act?

Q2) Answer the following in 50 words each (Any Two):

[8]

- a) Who is called 'Dealer' under M. VAT Act?
- b) What is VAT? Is it a new tax?

P.T.O.

- c) What is mean by ‘Appropriate State’ under CST Act 1956?
- d) When a sale is said to be ‘Sale outside the state’?

Q3) Answer the following in 150 words each (Any Two): **[10]**

- a) Discuss advantages and dis-advantages of VAT system.
- b) What is mean by ‘Turnover of Sales’? How it is determined?
- c) Enumerate and discuss powers and duties of commissioner of Sales Tax.
- d) What are the provisions for cancellation of Certificate of Registration under CST Act?

Q4) Answer in detail (Any One): **[12]**

- a) Enumerate types of Registration under M. VAT Act 2002 and CST Act 1956. Discuss advantages of Registration.
- b) Explain in detail the provisions for submission of returns under M. VAT Act and under CST Act.

